

KOMISJONI OTSUS (EL) 2015/1587,**7. mai 2015,****riigiabi SA.35546 (2013/C) (ex 2012/NN) kohta, mida Portugal andis ettevõtjale Estaleiros Navais de Viana do Castelo S.A.***(teatavaks tehtud numbri C(2015) 3036 all)***(Ainult ingliskeelne tekst on autentne)****(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

võttes arvesse komisjoni otsust algatada Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetlus riigiabi SA.35546 (2013/C) (ex 2012/NN) suhtes ⁽¹⁾,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt eespool osutatud sätetele

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

- (1) Portugali ametiasutused esitasid 3. oktoobri 2012. aasta e-kirjaga komisjonile mitteametlikult lühikese kokkuvõtte riigiabi meetmete kohta, mille eesmärk on maksimeerida äriühingu Estaleiros Navais de Viana do Castelo S.A. (edaspidi „ENVC“) erastamisest saadav tulu. Esitatud teabe põhjal otsustas komisjon 5. oktoobril 2012. aastal algatada *ex officio* menetluse, mis registreeriti numbri SA.35546 (2012/CP) all. Portugali teavitati menetluse algatamisest 11. oktoobri 2012. aasta kirjaga.
- (2) Komisjon küsis täiendavat teavet 12. oktoobri 2012. aasta kirjaga, millele Portugal vastas 9. novembri 2012. aasta e-kirjaga ja 20. novembri 2012. aasta kirjaga. Esitatud teabest selgus, et äriühing ENVC oli varem saanud kasu mitmest meetmest, mis võisid kujutada endast riigiabi. 16. oktoobril 2012. aastal toimus Portugali ametiasutustega konverentskõne. Portugali ametiasutuste palvel toimus 11. detsembril 2012. aastal komisjoni ja Portugali ametiasutuste esindajate kohtumine. Portugal esitas lisateavet 28. detsembri 2012. aasta kirjaga ja 18. jaanuari 2013. aasta e-kirjaga.
- (3) 23. jaanuari 2013. aasta kirjaga teatas komisjon Portugalile, et on otsustanud kõnealuse abi suhtes algatada Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetluse (edaspidi „menetluse algatamise otsus“).
- (4) Komisjoni menetluse algatamise otsus avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽²⁾ ning selles kutsuti huvitatud isikuid üles esitama märkusi. Portugal esitas oma märkused menetluse algatamise otsuse kohta 12. märtsi 2013. aasta kirjaga. Komisjon ei saanud huvitatud isikutelt ühtegi märkust.
- (5) Kogu ametliku uurimismenetluse jooksul esitas Portugal vastusena komisjoni teabenõuetele mitmel korral teavet. Peale selle korraldasid komisjoni ja Portugali ametiasutuste esindajad konverentskõnesid 27. mail 2013. aastal, 29. juulil 2013. aastal, 13. novembril 2013. aastal ja 20. jaanuaril 2015. aastal. Komisjon ja Portugali ametiasutuste esindajad kohtusid ka 17. märtsil 2014. aastal.

⁽¹⁾ Riigiabi – Portugal – Riigiabi SA.35546 (2013/C) (ex 2012/NN) – Varasemad meetmed Estaleiros Navais de Viana do Castelo S.A. toetamiseks – Kutse märkuste esitamiseks vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõikele 2 (ELT C 95, 3.4.2013, lk 118).

⁽²⁾ Vt joonealune märkus nr 1.

- (6) 27. veebruari 2015. aasta kirjaga palus Portugal komisjonilt kinnitust, et mis tahes võimalikku abi tagasinõudmise kohustust ei laiendataks äriühingule WestSea. Sama kirjaga kinnitas Portugal loobumist oma õigustest, mis tulenevad ELi toimimise lepingu artiklist 342 koostoimes määruse nr 1/1958 artikliga 3 ⁽³⁾, ning nõustus sellega, et käesolev otsus võetakse vastu ja sellest teavitatakse inglise keeles.

2. TAUST

2.1. Abisaaja

- (7) Äriühing ENVC oli Portugali laevaehitustehas, mis asutati 1944. aastal ja natsionaliseeriti 1975. aastal. See kuulus täielikult riigile äriühingu EMPORDEF (Empresa Portuguesa de Defesa (SGPS), S.A.) (edaspidi „EMPORDEF“) kaudu, mis kujutab endast täielikult riigile kuuluvat äriühingut ning kontrollib omakorda mitmeid riigile kuuluvaid ettevõtjaid kaitsesektoris.
- (8) Komisjoni menetluse algatamise otsuse tegemise ajaks (vt põhjendus 3) oli äriühingul ENVC umbes 638 töötajat ning tegemist oli ainukese laevaehitustehasega Portugalis, mis suutis ehitada sõjalaevu ⁽⁴⁾. Sel ajal tegeles äriühing ENVC bituumeni veoks ette nähtud kahe tankeri ehitamisega. Need tankerid oli tellinud äriühing Petróleos de Venezuela S.A (edaspidi „PDVSA“), mis kuulus täielikult Venezuela riigile.
- (9) Äriühing ENVC kasutas maad kontsessioonilepingu alusel. Kõnealune kontsessioonileping sõlmiti äriühinguga ENVC 1946. aastal ning seda muudeti seejärel aastatel 1948, 1949 ja 1974. 1989. aastal laiendati kontsessioonilepinguga hõlmatud ala ning lepingu kehtivust pikendati 2031. aastani (algselt pidi leping kehtima 2006. aastani) ⁽⁵⁾.

2.2. Erastamismenetlus

- (10) Menetluse algatamise otsuse tegemise ajal tegutses äriühing ENVC veel aktiivselt turul. Valitsus otsustas 13. augusti 2012. aasta dekreetseadusega nr 186/2012 äriühingu uuesti erastada ⁽⁶⁾.
- (11) Erastamisprotsess pidi toimuma Portugali erastamiseseaduse ⁽⁷⁾ alusel. Protsessi käsitlevad erieeskirjad – s.t dekreetseadus nr 186/2012 ja ministrite nõukogu otsus nr 73/2012 – avaldati Portugali ametlikus väljaandes vastavalt 13. augustil 2012 ja 29. augustil 2012 ⁽⁸⁾. Ministrite nõukogu otsuses nr 73/2012 selgitati, et erastamise käigus müüakse otse (mitte pakkumismenetluse raames) kuni 95 % äriühingu ENVC aktsiakapitalist.
- (12) Portugal märkis, et äriühing EMPORDEF ja selle finantsnõustajad suutsid kindlaks teha üle 70 võimaliku investori. Kolm investorit esitasid 5. novembriks 2012 (tähtaeg) siduvad pakkumused, kuid vaid kaks neist tunnistati sobivaks, nimelt Brasiilia äriühingu Rio Nave Serviços Navais ja Venemaa äriühingu JSC River Sea Industrial Trading esitatud pakkumused ⁽⁹⁾.
- (13) Ministrite nõukogu 17. aprilli 2013. aasta otsusega lükkas Portugali valitsus nr 27/2013 tagasi ainsa kehtiva pakkumuse äriühingult JSC River Sea Industrial Trading (äriühingu Rio Nave Serviços Navais pakkumus oli vahepeal kaotanud kehtivuse), väites, et äriühingu tingimused ei olnud mõistlikud ja neid ei olnud võimalik täita.

⁽³⁾ Määrus nr 1, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled (EÜT 17, 6.10.1958, lk 385/58).

⁽⁴⁾ Portugali esitatud teabe põhjal ilmneb, et tootmisvõimsus sõjaliseks otstarbeks ette nähtud laevade ehitusega tegeleva tööjõu mõttes oli kõige suurem 2005. aastal, mil selline tegevus moodustas 33 % äriühingu ENVC kogutegevusest (sealhulgas ehitus, parandus jne). Aastatel 2006–2011 moodustas sõjaliseks otstarbeks mõeldud laevade ehitamisel rakendatud keskmine tootmisvõimsus ligikaudu 11 %, kuid 2012. aastal langes see täiesti nulli, sest Portugali sõjavägi tühistas sõjalaevade ehitamise tellimuse.

⁽⁵⁾ Kontsessioonilepingut muudeti 2005. ja 2007. aastal eesmärgiga lubada äriühingul ENVC sõlmida maaga seotud kontsessiooni allhanket leping tuulegeneraatorite tootmiseks.

⁽⁶⁾ Kõnealune protsess ei olnud hõlmatud vastastikuse mõistmise memorandumiga, mis käsitles konkreetseid majandustingimusi ning mille olid allkirjastanud Portugal ning komisjon, Rahvusvaheline Valuutafond ja Euroopa Keskpang.

⁽⁷⁾ *Lei Quadro das Privatizações*; heaks kiidetud 5. aprilli 1990. aasta seadusega nr 11/90 ning uuesti avaldatud 13. septembri 2011. aasta seadusega nr 50/2011.

⁽⁸⁾ Vastavalt ametlik väljaanne (*Diário da República*) nr 156, 13. august 2012, lk 4364, ning ametlik väljaanne nr 167, 29. august 2012, lk 4838.

⁽⁹⁾ Kuigi äriühing Volstad Maritime esitas 5. novembril 2012. aastal siduva pakkumuse, see diskvalifitseeriti, sest pakkumus oli esitatud pärast tähtaega, s.t pärast kl 10.

- (14) Portugali valitsus andis 24. juuli 2013. aasta dekreetseadusega nr 98/2013 äriühingule ENVC loa sõlmida kontsessiooni allhankaleping seoses maaga, millel tema tegevus toimus. Lepingu sõlmimise menetlust alustati 31. juulil 2013. Pakkumusi oli kaks, kuid sobivaks tunnistati vaid see pakkumus, mille äriühing Martifer-Energy Systems SGPS, S.A. esitas koos äriühinguga Navalria-Docas, Construções e Reparações Navais, S.A. (oma ühise tütarettevõtja WestSea kaudu). Portugal kinnitas, et äriühingu WestSea pakkumus valiti välja 11. oktoobril 2013.
- (15) Pidades silmas äriühingu ENVC finantsseisundit (äriühing oli 2013. aasta keskpaigaks teeninud üle 264 miljoni euro kahjumit), nägi Portugali valitsus ministrite nõukogu 5. detsembri 2013. aasta otsusega nr 86/2013 ette äriühingu ENVC likvideerimise. Samal ajal andis valitsus äriühingu ENVC juhatusele ülesande hakata müüma äriühingu varasid ja maksimeerima nende varade väärtust läbipaistva müügi abil.
- (16) Äriühing ENVC korraldas 4. märtsil 2014. aastal aktsionäride üldkoosoleku, millel EMPORDEF äriühingu ENVC ainuosanikuna kinnitas otsust jätkata äriühingu ENVC vara müüki ja koondada tol ajal umbes 607 töötajat eesmärgiga äriühing võimalikult kiiresti likvideerida.
- (17) Pärast vajalike korralduste tegemist äriühingu ENVC aktsionäride üldkoosoleku otsuse täitmiseks (müüa varad ja koondada töötajad) palus Portugali valitsus Portugali haldusvaldkonna vanemametnike valimise ja värbamise ametil (*Comissão de Recrutamento e Seleção para a Administração Pública*) (edaspidi „CRESAP“) nimetada äriühingu ENVC likvideerimise eest vastutav likvideerimisrühm. Portugali ametiasutused kinnitasid, et äriühing ENVC likvideeritakse lähikuudel.

3. MEETMETE KIRJELDUS

- (18) Teabest, mille Portugal esitas ametliku uurimismenetluse käigus, ilmneb, et äriühing ENVC sai varem kasu mitmest abimeetmest (edaspidi „**varasemad meetmed**“).
- (19) Mõnda varasemat meetet võimaldas äriühing EMPORDEF või Portugali riigikassa eesmärgiga katta äriühingu ENVC tegevuskulud ja/või kahjum aastatel 2006–2013. Tabelis 1 on esitatud kokkuvõte nende meetmete kohta.

Tabel 1

Varasemad meetmed, mida võimaldati äriühingu ENVC tegevuskulude ja/või kahjumi katmiseks.

Kuupäev	Meede	Meetme võimaldaja	Summa (eurodes)
11. mai 2006	Äriühingu ENVC kapitali suurendamine	EMPORDEF	24 875 000
2012/2013	Intressi kandvad laenud tegevuskulude katteks – üksikasjad on esitatud I lisas	EMPORDEF	101 118 066,03
i) 31. jaanuar 2006 ii) 11. detsember 2008 iii) 28. aprill 2010 iv) 27. aprill 2011	Laenud tegevuskulude katteks	Direção-Geral do Tesouro e Finanças (DGTF)	i) 30 000 000 ii) 8 000 000 iii) 5 000 000 iv) 13 000 000

- (20) Äriühingu ENVC aktsionäride üldkoosolekul (kusjuures äriühingu ainus aktsionär oli äriühing EMPORDEF) 11. mail 2006 otsustati suurendada äriühingu ENVC kapitali 24,875 miljoni euro võrra (edaspidi „**2006. aasta kapitalisuurendamine**”) ⁽¹⁰⁾. Portugali sõnul oli 2006. aasta kapitalisuurendamine vajalik selleks, et äriühing ENVC saaks täita oma finants- ja ärikohustusi (eelkõige Portugali mereväe ees), ning suurendamise läbiviimisel võeti arvesse äriühingu ENVC jaoks 17. augustil 2005. aastal koostatud ümberkorraldamiskava (vt põhjendus 47). Lisaks märgib Portugal, et 2006. aasta kapitalisuurendamine oli vajalik Portugali äriseadustiku (*Código das Sociedades Comerciais*) artikli 35 järgimiseks, kusjuures alternatiivina oleks võinud äriühingu ENVC kapitali vähendada või äriühingu likvideerida.
- (21) 2012. aastal ja 2013. aasta alguses lõpetasid mitmed pangad laenude andmise äriühingule ENVC ning olid nõus laenu pakkuma ainult seoses äriühinguga EMPORDEF. Selle tulemusel ning eesmärgiga tagada äriühingu ENVC tegevuse jätkamine pakkus äriühing EMPORDEF ainuaktsionärina finantstoetust äriühingule ENVC mitme intressi kandva laenu näol kogusummas 101 118 066,03 eurot (edaspidi „**2012. ja 2013. aasta laenud**”) ⁽¹¹⁾. Portugal selgitab, et need laenud anti tegevuskulude katteks ja olemasolevate pangalaenudega seoses krediitpikenduse saamiseks. 2012. ja 2013. aasta laenude suhtes kohaldatavad intressimäärad on eri lepingute puhul erinevad. Portugal väidab, et intressimäärad, mida äriühing EMPORDEF kohaldas äriühingu ENVC suhtes, olid võrdsed äriühingu EMPORDEF aluseks olevate laenude suhtes kohaldatavate intressimääradega. 2014. aasta veebruariks ei olnud äriühing ENVC tagastanud 2012. ja 2013. aasta võlgu ega tasunud mingit intressi.
- (22) Peale selle võimaldas Portugali riigikassa (*Direção-Geral do Tesouro e Finanças – DGTF*) äriühingule ENVC aastatel 2006, 2008, 2010 ja 2011 rahastamist summas 56 miljonit eurot mitme laenulepingu kujul (edaspidi „**DGTFi laenud**”). Portugal väidab, et kohaldatav intressimäär oli võrdne EURIBORiga, millele oli lisatud riskimarginaal, mis oli erinev sõltuvalt lepingust. DGTFi laenud anti eesmärgiga katta äriühingu ENVC varasemaid täitmata finantskohustusi ja sularahavajadust, et saada hakkama äriühingu tegevuskuludega. Portugal kinnitas, et DGTFi laene ei ole tagastatud ⁽¹²⁾.
- (23) Peale selle esitas Portugal teavet mitme teise meetme kohta, mida seoses äriühinguga ENVC oli varem võetud. Tabelis 2 on esitatud kokkuvõtte nende meetmete kohta.

Tabel 2

Muud varem äriühingule ENVC võimaldatud meetmed ⁽¹⁾

Kuupäev	Meede	Meetme võimaldaja	Summa (eurodes)
29. november 2011	Kinnituskiri laenule, mille oli andnud <i>Banco Comercial Português</i> (BCP)	EMPORDEF	990 000
3. november 2011	Kinnituskiri BCP antud laenule	EMPORDEF	400 000
30. september 2010	Kinnituskiri BCP antud laenule	EMPORDEF	12 500 000
31. august 2010	Kinnituskiri kahele valmisolekua-krediitvile, mille oli väljastanud <i>Caixa Geral de Depósitos</i> (CGD)	EMPORDEF	12 890 000 ⁽²⁾
24. juuni 2010	Kinnituskiri BCP antud laenule	EMPORDEF	5 000 000

⁽¹⁰⁾ 28. detsembril 2012. aastal esitatud teabes osutas Portugal kapitalisuurendamisele, mis paistab olevat aset leidnud 2009. aastal. Samas kinnitas Portugal ametliku uurimismenetluse raames, et 2009. aastal ei toimunud mingit kapitalisuurendamist.

⁽¹¹⁾ Selle meetme raames võttis äriühing EMPORDEF enda kanda äriühingu ENVC võla äriühingu Parvalorem ees summas 5 111 910,08 eurot ning samuti kogunenud ja tasumata intressid summas 5 281 882,02 eurot.

⁽¹²⁾ Portugal märkis, et äriühing ENVC maksis intresse seoses 2006. ja 2008. aasta DGTFi laenudega viiel korral aastatel 2006–2010 kokku summas 3 291 293,50 eurot.

Kuupäev	Meede	Meetme võimaldaja	Summa (eurodes)
25. november 2009	Kinnituskiri vaba tagasimaksega laenule, mille oli andnud CGD	EMPORDEF	15 000 000
7. september 2009	Kinnituskiri vaba tagasimaksega laenule, mille oli andnud <i>Banco Espírito Santo</i> (BES)	EMPORDEF	4 500 000
26. juuni 2008	Kinnituskiri BCP-le täitmisgarantiina seoses kahe laevaehituslepinguga	EMPORDEF	14 512 500
8. jaanuar 2007	Kinnituskiri vaba tagasimaksega laenule, mille oli andnud CGD	EMPORDEF	5 000 000
—	Abi laevaehituseks aastatel 2000–2005 ⁽³⁾ – üksikasjad on esitatud II lisas	DGTF	27 129 933,20
—	Abi kutsealaseks koolituseks aastatel 2005–2006 ⁽⁴⁾	DGTF	257 791
23. detsember 2009	Laen laeva Atlântida ehitamiseks	EMPORDEF	37 000 000

⁽¹⁾ Menetluse algatamise otsus hõlmas muude meetmete hulgas ka kinnituskirja äriühingult EMPORDEF seoses CGD väljastatud akreditiividega summas 12 890 000 eurot. Portugal selgitas ametliku uurimismenetluse käigus, et tegemist on meetmega, mida on kirjeldatud põhjenduses 24.

⁽²⁾ Ametliku uurimismenetluse käigus selgitas Portugal, et valmisolekuakreditiividega oli kaetud 12 890 000 eurot, s.t 10 % kahe bituumenitankeri ehituskuludest (128 900 000 eurot). Peale selle selgitas Portugal, et valmisolekuakreditiivide väljastamise leping sõlmiti 2010. aastal, mitte aga 2012. aastal, nagu väideti menetluse algatamise otsuses.

⁽³⁾ Portugali esitatud teabe kohaselt anti laevaehituseks abi 14 lepinguga seotud toetuste kujul aastatel 2000–2005, mitte aga aastatel 2000–2007, nagu oli märgitud menetluse algatamise otsuses.

⁽⁴⁾ Portugal on selgitanud, et kutsealaseks koolitamiseks mõeldud abi anti 2005. ja 2006. aastal, mitte aga aastatel 2000–2007, nagu on märgitud menetluse algatamise otsuses.

(24) 2010. aastal sõlmis äriühing ENVC lepingu äriühinguga PDVSA kahe bituumenitankeri ehitamiseks. Lepingu väärtus oli kummagi laeva puhul 64,45 miljonit eurot, lepingute koguväärtus oli seega 128,9 miljonit eurot. Ehituslepingu kohaselt pidi äriühing PDVSA tegema äriühingule ENVC ettemakse, mis moodustas 10 % lepingu koguväärtusest, s.t 12,89 miljonit eurot, kusjuures eeltingimusena pidi ta saama kaks valmisolekuakreditiivi, mille eesmärk oli tagada äriühingule PDVSA tema sissemakse, kui äriühing ENVC ei peaks täitma oma lepingulisi kohustusi. Kaks valmisolekuakreditiivi väljastas CGD äriühingult EMPORDEF saadud kinnituskirjade alusel ning need võeti välja 28. veebruaril 2014 ja 31. märtsil 2014.

(25) Samuti selgitab Portugal, et aastatel 2007–2011 väljastas äriühing EMPORDEF mitmeid muid kinnituskirju ja garantiisid äriühingu ENVC ja kommertsbankade vaheliste rahastamislepingute toetamiseks (eespool põhjenduses 24 ja käesolevas põhjenduses kirjeldatud kinnituskirjadele osutatakse koos kui **kinnituskirjadele** – nende kogusumma on 70 792 500 miljonit eurot). Portugal märgib, et äriühing EMPORDEF ei nõudnud äriühingult ENVC kunagi kinnituskirjade eest tasu.

(26) Aastatel 2000–2005 sai äriühing ENVC mitmeid toetusi laevaehituseks summas 27 129 933,20 eurot (edaspidi „**laevaehitustoetused**“). See summa vastab mitmetele tagastamatutele toetustele mitmete laevade ja tankerite ehitamiseks, mis Portugali väitel anti kooskõlas dekreetseadusega nr 296/89, millega rakendatakse nõukogu direktiivi 87/167/EMÜ ⁽¹³⁾.

⁽¹³⁾ Nõukogu direktiiv 87/167/EMÜ, 26. jaanuar 1987, laevaehitusele antava abi kohta (EÜT L 69, 12.3.1987, lk 55).

- (27) Peale selle sai äriühing ENVC finantsabi kutsealaseks koolituseks summas 257 791 eurot (edaspidi „**kutsealase koolituse toetused**”) aastatel 2005–2006 Euroopa Sotsiaalfondist toetatud ning tööhõivet, koolitust ja sotsiaalarengut käsitleva rakenduskava alusel.
- (28) Seoses laevaga Atlântida selgitab Portugal, et laeva ehitamiseks viidi 2006. aastal läbi rahvusvaheline avalik pakkumismenetlus, kus osalesid vaid äriühing ENVC ja veel üks äriühing. Mõlemad pakkumused lükati siiski tagasi, sest need ei vastanud nõutud hanketingimustele. Laeva ehitamine anti äriühingule ENVC hiljem otseste läbirääkimiste tulemusel äriühinguga Atlanticoline (aktsiaselts, mis vastutab ookeanitranspordi eest Assooridel). Laeva Atlântida ehitamise lepingu algne väärtus oli 39,95 miljonit eurot ning see tõusis hiljem 45,35 miljonile eurole. Äriühing Atlanticoline lõpetas hiljem oma lepingu äriühinguga ENVC, väites, et laev Atlântida ei suuda saavutada ettenähtud kiirust.
- (29) Selleks et lõpetada äriühingute Atlanticoline ja ENVC vaheline konflikt, sai äriühing EMPORDEF 23. detsembril 2009. aastal CGD-lt laenu summas 37 miljonit eurot. Laenulepingus märgiti, et äriühing EMPORDEF pidi laenu kasutama eesmärgiga anda äriühingule ENVC vajalikud rahalised vahendid, et võimaldada äriühingul ENVC lõpetada kohtuvaidlus äriühinguga Atlanticoline. Intressimäär oli kuue kuu EURIBOR pluss 2 % riskimarginaal (edaspidi „**laevaga Atlântida seotud laen**”).
- (30) Valminud laevaga seoses korraldati pakkumismenetlus 2014. aastal. Sellest müügiprotsessist anti teada riiklikes ja rahvusvahelistes ajalehtedes ning parima pakkuja valimisel oli ainus kriteerium hind. Ostuleping ostjaga (Mystic Cruises SA) summas 8,75 miljonit eurot allkirjastati 30. septembril 2014.

4. MENETLUSE ALGATAMISE OTSUS

- (31) 23. jaanuaril 2013 otsustas komisjon algatada ametliku uurimismenetluse. Menetluse algatamise otsuses oli komisjon algselt seisukohal, et äriühingut ENVC võib käsitleda raskustes oleva äriühinguna ühenduse 2004. aasta suuniste (raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta) ⁽¹⁴⁾ (edaspidi „**2004. aasta suunised**”) tähenduses, võttes eelkõige arvesse äriühingu märkimisväärset kahjumit alates aastast 2000.
- (32) Kuigi komisjon rõhutas oma menetluse algatamise otsuses, et talle oli edastatud vaid piiratud ulatuses teavet varasemate meetmete kohta, jõudis ta esialgsele seisukohale, et kõik need hõlmasid riigi vahendeid ja olid seostatavad riigiga ⁽¹⁵⁾. Samuti oli komisjon esialgu seisukohal, et varem võimaldatud meetmetega anti äriühingule ENVC põhjendamatult eelis, sest tundus ebatõenäoline, et mis tahes mõistlik eraõiguslik ettevõtja oleks võimaldanud äriühingule ENVC varasemaid meetmeid, pidades silmas seda, millistes raskustes äriühing ENVC tol ajal oli. Eelis oli oma laadilt valikuline, sest selle sai ainukesena äriühing ENVC.
- (33) Peale selle märkis komisjon, et varasemad meetmed mõjutasid tõenäoliselt liikmesriikide vahelist kaubandust, kuna äriühing ENVC konkureeris Euroopa Liidu muude liikmesriikide ja ka ülejäänud maailma laevaehitus-tehastega. Varasemad meetmed võimaldasid seega äriühingul ENVC jätkata tegutsemist, mille tulemusel ei pidanud ta – erinevalt konkurentidest – seisma silmitsi tagajärgedega, mis oleksid tavaolukorras tulenenud tema halvadest finantstulemustest.
- (34) Eespool toodu põhjal oli komisjon esialgu seisukohal, et varasemad meetmed kujutasid endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Kuna varasemaid meetmeid oli võimaldatud ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 3 sätestatud teavitamiskohustust ja rakendamiskeeldu rikkudes, märkis komisjon ka seda, et need meetmed tundusid kujutavat endast ebaseaduslikku riigiabi.

⁽¹⁴⁾ ELT C 244, 1.10.2004, lk 2. 1. augustil 2014 jõustusid suunised raskustes olevate mittefinantsettevõtete päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta (ELT C 249, 31.7.2014, lk 1) (edaspidi „2014. aasta suunised”). 2014. aasta suuniste punkti 135 kohaselt kohaldab komisjon neid suuniseid 1. augustist 2014 kuni 31. detsembrini 2020. Kuid vastavalt 2014. aasta suuniste punktile 138 hinnatakse käesoleva otsusega hõlmatud varasemaid meetmeid abi andmise ajal kehtinud suuniste, s.t 2004. aasta suuniste alusel või vajaduse korral 1999. aasta ühenduse suuniste (raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta (EÜT C 288, 9.10.1999, lk 2) (edaspidi „1999. aasta suunised”)) alusel.

⁽¹⁵⁾ Seoses äriühinguga EMPORDEF täheldas komisjon menetluse algatamise otsuse põhjendustes 46–48, et kõnealuse äriühingu otsus tundub olevat seostatav Portugali riigiga kohtuasjas *Stardust Marine* tehtud otsuse tähenduses (otsus kohtuasjas C-482/99: Prantsusmaa vs. komisjon (EU:C:2002:294)).

- (35) Komisjon väljendas kahtlusi ka varasemate meetmete siseturuga kokkusobivuse suhtes, eriti seetõttu, et Portugali ametiasutused ei esitanud ühtki kokkusobivuse võimalikku põhjendust.
- (36) Sellest olenemata hindas komisjon, kas varasemate meetmete suhtes oleks esmapilgul tõenäoline kohaldada mis tahes võimalikke ELi toimimise lepingus sätestatud kokkusobivuse põhjendusi. Pärast ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 2 sätestatud erandite kohaldatavuse kõrvalejätmist täheldas komisjon esialgu, et kohaldada võib olla võimalik vaid ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktis c sätestatud erandit.
- (37) Komisjoni arvates tundus, et varasemaid meetmeid ei olnud võimaldatud vastavalt varasemate meetmete andmise ajal kehtinud, laevaehitussektoris kohaldatavatele konkreetsetele riigiabi eeskirjadele, s.t laevaehitusele antava riigiabi raamistikule ⁽¹⁶⁾ või selle eelkäijatele ⁽¹⁷⁾. Pidades silmas asjaolu, et äriühing ENVC tundus olevat raskustes äriühing 2004. aasta suuniste tähenduses sel ajal, mil varasemaid meetmeid võimaldati, märkis komisjon, et ainus asjakohane kokkusobivuse alus on see, mis käsitleb raskustes olevate äriühingute päästmist ja ümberkorraldamist ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel, s.t 2004. aasta suunised.
- (38) Komisjon märkis, et 2004. aasta suuniste punktis 3.1 sätestatud päästmisabi tingimused ei tundunud olevat täidetud. Peale selle täheldas komisjon seoses 2004. aasta suuniste punktiga 3.2 kindlaks määratud ümberkorraldamisabiga, et Portugal ei suutnud tõendada, et varasemad meetmed oleksid sisaldanud mis tahes vajalikke elemente, mille alusel võiks neid meetmeid käsitada siseturuga kokkusobiva ümberkorraldamisabina (ümberkorraldamiskava, omapanus, kompensatsioonimeetmed jne). Seega puudusid komisjonil tõendid selle kohta, et mis tahes varasemaid meetmeid võiks käsitada 2004. aasta suuniste alusel siseturuga kokkusobiva päästmis- või ümberkorraldamisabina.
- (39) Eespool toodut silmas pidades väljendas komisjon kahtlust, kas varem äriühingule ENVC võimaldatud meetmed on kokkusobivad siseturuga.
- (40) Peale selle esitas komisjon mitu tähelepanekut meetmete kohta, mida Portugal kavatses võtta seoses äriühingu ENVC erastamisega. Kuigi äriühingu ENVC erastamisega kaasnevad kavandatud meetmed ei olnud menetluse algatamise otsusega hõlmatud, leidis komisjon äriühingu ENVC majanduslikku olukorda ja kavandatud meetmete laadi silmas pidades, et on tõenäoline, et need meetmed hõlmavad riigiabi. Komisjon täheldab siiski, et Portugal lükkas tagasi ainsa kehtiva pakkumise äriühingu ENVC erastamiseks ja otsustas selle asemel äriühingu hoopis likvideerida (vt põhjendused 14 ja 15). Selle alusel mõistab komisjon, et äriühingu ENVC erastamisega kaasneva pidanud meetmeid ei võimaldatud ning sellepärast neid käesolevas otsuses ei käsitleta.

5. PORTUGALI MÄRKUSED MENETLUSE ALGATAMISE OTSUSE KOHTA

- (41) Komisjoni menetluse algatamise otsuse kohta esitatud tähelepanekutes märkis Portugal, et olenemata kahjumist, mida äriühing ENVC oli alates 2000. aastast – ja eelkõige alates 2009. aastast – kandnud, oli otsus hoida äriühingut n-ö vee peal piisavate vahendite pakkumise abil äriühingu EMPORDEF jaoks mõistlik ja turumajanduse tingimustes tegutseva ettevõtja põhimõttega kooskõlas olev valik.
- (42) Äriühingu ENVC raskustega seoses märkis Portugal, et äriühingu finantsseisundi tõsidus ilmnis alles aastatel 2009–2010 ning olukorra pöördumatust tunnistati alles äriühingu 2012. majandusaasta aruandes.
- (43) Peale selle selgitas Portugal, et **2006. aasta kapitalisuurendamine** tulenes Portugali äriseadustiku artikli 35 kohastest juriidilistest kohustustest. Selle sätte kohaselt tuleb juhul, kui pool asjaomase äriühingu aktsiakapitalist on kaotatud, valida järgmise vahel: i) äriühing tuleb likvideerida; ii) äriühingu aktsiakapitali tuleb vähendada vähemalt äriühingu omakapitali (*capital próprio*) võrra; või iii) äriühingu aktsionärid peavad panustama aktsiakapitali. Sellele tuginedes otsustasid äriühingu ENVC aktsionärid 2006. aastal süstida äriühingusse kapitali summas 24,875 miljonit eurot.

⁽¹⁶⁾ ELT C 364, 14.12.2011, lk 9.

⁽¹⁷⁾ Nimelt laevaehitusele antava riigiabi 2004. aasta raamistik (ELT C 317, 30.12.2003, lk 11) ja nõukogu 29. juuni 1998. aasta määrus (EÜ) nr 1540/98, millega kehtestatakse laevaehitusele antavale abile uued eeskirjad (EÜT L 202, 18.7.1998, lk 1).

- (44) Portugali sõnul tehti see otsus usus, et Portugali äriseadustiku artikli 35 kohased alternatiivsed võimalused ei lubaks äriühingul ENVC täita oma finants- ja ärikohustusi (eelkõige Portugali mereväe ees). 2006. aastal oli äriühingul ENVC 15 ehitustellimust kokku summas 386 miljonit eurot.
- (45) Portugal väidab, et turumajanduse tingimustes tegutsev investor oleks samuti otsustanud äriühingu ENVC kapitali suurendamise kasuks ja võimaldanud äriühingul tegevust jätkata, tugedades seeläbi äriühingu konkurentsivõimet laevaehitusturul.
- (46) 14. veebruaril 2014. aastal esitatud teabes märkis Portugal, et 2006. aasta kapitalisuurendamise elluviimise otsuse tegemisel peeti silmas mitte ainult äriühingu tellimusi, vaid ka 2005. aasta augustist pärinevat äriühingu ENVC ümberkorraldamiskava.
- (47) Nimetatud ümberkorraldamiskava (mille projekt ka esitati) koostas Banco Português de Investimento S.A. (BPI) ning see hõlmas ajavahemikku 2005–2009. Ümberkorraldamiskava kohaselt peaks äriühing ENVC keskenduma elujõulisuse taastamiseks militaarvaldkonnaga seotud tegevusele, kuigi kavas tunnistati, et äriühingu ENVC rahaline ja majanduslik jätkusuutlikkus sõltus juhtimisoskustest, olemasolevate lepingute täitmisest ja laevaehitusturu arengust.
- (48) Ümberkorraldamiskavas ei kvantifitseeritud tol ajal äriühingul ENVC olemas olnud lepingute täitmata jätmisega seotud kulusid. Samas äriühingu tegevuse lõpetamisega seotud kulud (sealhulgas kulud, mis kaasneksid töötajate koondamisega ja kohustustega seotud nõuete rahuldamisega) olid hinnanguliselt 175 miljonit eurot. Portugal väitis, et kuna likvideerimine oli koormavam kui kapitalisuurendamine, otsustati viimase variandi kasuks.
- (49) Peale selle selgitab Portugal, et ümberkorraldamiskavas tunnistati vajadust toetada äriühingut ENVC, sest äriühing ei suutnud aastatel 2005–2007 enam omal käel tegevust jätkata. Samas täheldab Portugal, et Portugali finantsinspektsiooni (*Inspecção-Geral de Finanças* (IGF), üksus, mille ülesanne on teostada järelevalvet Portugali avalik-õiguslike äriühingute üle) 2009. aasta aruandes märgiti, et äriühingu ENVC ümberkorraldamiskava ei olnud piisaval määral rakendatud ning et finants- ja majandusprognoosid aastateks 2008–2011 olid liiga optimistlikud.
- (50) Seoses **2012. ja 2013. aasta laenudega** väidab Portugal, et äriühingu ENVC suhtes kohaldati samasuguseid intressimäärasid, millega äriühing EMPORDEF sai laenu turult. Sellepärast peaksid intressimäärad vastama turutingimustele ning need ei tohiks sisaldada abi. Kuna äriühing EMPORDEF oli äriühingu ENVC ainuaktsionär, võib Portugali sõnul pidada äriühingut EMPORDEF viimase astme vastutajaks äriühingu ENVC laenude ja kohustuste eest. Sellepärast väidab Portugal, et äriühing EMPORDEF ei suurendanud oma riski, sidudes end veelgi enam äriühinguga ENVC 2012. ja 2013. aasta laenude kaudu.
- (51) 14. veebruaril 2014. aastal esitatud teabes selgitas Portugal, et 2014. aasta veebruariks ei olnud äriühing ENVC 2012. ja 2013. aasta laene tagasi maksnud ega tasunud ka mis tahes intressi. Peale selle märkis Portugal ka seda, et äriühingul ENVC antud laenudega kaasnesid vajaduse korral äriühingu EMPORDEF kinnituskirjad.
- (52) Seoses **DGTFi** aastatel 2006, 2008, 2010 ja 2011 **antud laenudega** on Portugal seisukohal, et need laenud anti turutingimustel, sest intressimäär oli EURIBOR pluss riskimarginaal, mis oli iga laenulepingu puhul erinev. Portugal märgib samuti seda, et DGTFi laenude andmisel võeti arvesse ka äriühingu ENVC tellimusi, mis andsid alust põhjendatud ootusteks, et äriühing ENVC suudab laenud tagasi maksta.
- (53) Samuti rõhutab Portugal, et **kinnituskirjade** kasutamine on eraõiguslike äriühingute vahel tavapärane vahend, mille abil tagada juurdepääs finantsturgudele väiksema laenuvõimega äriühingutele. Portugal märgib, et äriühingut EMPORDEF peetakse äriühingu ENVC laenudega seoses igal juhul viimase astme vastutajaks, sest äriühing EMPORDEF on äriühingu ENVC ainuaktsionär. Igal juhul tunnistab Portugal, et äriühing EMPORDEF ei nõudnud äriühingult ENVC kunagi kinnituskirjade eest tasu.

- (54) **Laevaehitustoetustega** seoses väidab Portugal, et need toetused anti vastavalt dekreetseadusele nr 296/89 – millega rakendatakse direktiivi 87/167/EMÜ – ning et sellepärast on nende toetuste näol tegemist laevaehitussektorile antava siseturuga kokkusobiva abiga. **Kutsealase koolituse toetustega** seoses väidab Portugal, et selliseid toetusi pakuti kõigile äriühingutele, kes vastasid regulatiivsetele tingimustele, ning sellepärast ei oleks äriühing ENVC nende toetuste kaudu saanud lubamatut valikulist eelist.
- (55) **Laevaga Atlântida** seoses täheldab Portugal, et 2012. aasta juunis oli selle laeva turuväärtus hinnanguliselt 29,24 miljonit eurot, kui võtta arvesse muu hulgas laeva majanduslikku vananemist ning füüsilise ja funktsionaalse väärtuse vähenemist. Sellega seoses väidab Portugal, et puudub mis tahes põhjus arvata, et laeva ehitamisel sai äriühing ENVC põhjendamatu eelise, pidades silmas, et ehituskulud olid suuremad lepingus märgitud hinnast.

6. MEETMETE HINDAMINE

- (56) Käesolevas otsuses käsitletakse kõigepealt seda, kas äriühing ENVC on raskustes olev äriühing 2004. aasta suuniste tähenduses ⁽¹⁸⁾. Seejärel analüüsitakse, kas kontrollitavad meetmed hõlmavad riigibi äriühingule ENVC ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses ning kas selline abi on selle olemasolu korral seaduslik ja kokkusobiv siseturuga.

6.1. Äriühingu ENVC raskused

- (57) Nagu eespool põhjenduses 42 märgitud, väidab Portugal, et äriühingu ENVC finantsseisundi tõsidus ilmnis alles aastatel 2009–2010 ning olukorra pöördumatust tunnistati alles äriühingu 2012. majandusaasta aruandes.
- (58) Komisjon kordab oma seisukohti, mida väljendati menetluse algatamise otsuses. 2004. aasta ümberkorraldamise suuniste punkti 9 kohaselt peab komisjon äriühingut raskustes olevaks siis, kui see ei suuda kas oma või omanikelt/osanikelt/aktsionäridelt või krediidiandjatel saadud vahenditega peatada kahjumit, mis ametiasutuste sekkumiseta viiks lühema või keskmise ajavahemiku jooksul peaaegu kindlasti äriühingu tegevuse lõpetamiseni.
- (59) 2004. aasta ümberkorraldamise suuniste punktis 10 on selgitatud, et piiratud vastutusega äriühingut loetakse raskustes olevaks juhul, kui see on kaotanud üle poole oma osa- või aktsiakapitalist ja üle veerandi sellest kapitalist viimase 12 kuu jooksul või kui see vastab siseriikliku õiguse kohaselt kõiki võlakohustusi hõlmava maksejõuetusmenetluse kohaldamise kriteeriumidele.
- (60) 2004. aasta suuniste punktis 11 on lisatud, et isegi kui ei esine ühtegi punktis 10 loetletud tingimust, võib äriühingu siiski lugeda raskustes olevaks, eriti juhul, kui eksisteerivad tavapärased raskustes oleva äriühingu tunnused, näiteks suurenev kahjum, vähenev käive, kasvav laoseis, ülevõimsus, kahanev rahakäive, kasvav võlg, suurenevad intressinõuded ning vähenev või puuduv varade puhasväärtus.
- (61) Komisjon täheldab, et äriühing ENVC on piiratud vastutusega äriühing, kes on pidevalt teada andnud märkimisväärselt kahjumist vähemalt alates aastast 2000 (vt tabel 3).

Tabel 3

Äriühingu ENVC lõpptulem aastatel 2000–2013

	Lõpptulem (miljonit eurot)
2000	– 2,72
2001	– 4,98
2002	– 11,12

⁽¹⁸⁾ Vt joonealune märkus nr 14.

	Lõpptulem (miljonit eurot)
2003	– 26,87
2004	– 27,02
2005	– 14,38
2006	– 5,26
2007	– 8,04
2008	– 12,07
2009	– 22,26
2010	– 41,90
2011	– 22,70
2012	– 8,78
2013	– 52,42

Allikas: äriühingu EMPORDEF 2006., 2007., 2008., 2012. ja 2013. majandusaasta aruanded (kättesaadavad veebisaidil <http://www.empordef.pt/main.html>), äriühingu ENVC 2001., 2002., 2003., 2009., 2010. ja 2011. majandusaasta aruanded.

- (62) Lisaks äriühingu ENVC märkimisväärsele kahjumile, mis on esimene märk äriühingu raskustesse sattumisest, on olemas ka muud tavapärased märgid, mis kinnitavad, et äriühing on raskustes 2004. aasta suuniste tähenduses. Näiteks oli äriühingu ENVC käive pidevalt langenud vähemalt alates 2008. aastast – 2008. aastal oli käive 129,62 miljonit eurot ning see langes 55,58 miljonile eurole 2009. aastal, 20,22 miljonile eurole 2010. aastal ja 15,11 miljonile eurole 2011. aastal. Kuigi 2012. aastal käive suurenes (käive oli 30,38 miljonit eurot) tänu logistikalaevaga seotud täiendavatele töödele ⁽¹⁹⁾, oli see suurenemine ühekordne ning 2013. aastal langes käive taas, seekord 3,79 miljonile eurole.
- (63) Peale selle oli äriühingu ENVC omakapital negatiivne alates vähemalt 2009. aastast: – 25,62 miljonit eurot 2009. aastal, – 74,49 miljonit eurot 2010. aastal, – 129,63 miljonit eurot 2011. aastal, – 142,45 miljonit eurot 2012. aastal ja – 193,46 miljonit eurot 2013. aastal ⁽²⁰⁾.
- (64) Portugali sõnul (vt põhjendus 43) oli 2006. aasta kapitalisuurendamine vajalik Portugali äriseadustiku artikli 35 järgimiseks, kusjuures alternatiivina oleks võinud vähendada äriühingu ENVC kapitali või äriühingu likvideerida. Lisaks rõhutati 2005. aasta augustis BPI koostatud ümberkorraldamiskavas (vt põhjendus 47), et alates 2003. aasta lõpust oli äriühing ENVC tehnilises pankrotis (*falência técnica*). Peale selle täheldab komisjon, et IGF-i 2009. aasta aruandes on märgitud, et 31. detsembril 2005 ja 2008. aasta lõpus oli äriühing ENVC taas tehnilises pankrotis. Sellepärast tundub, et sel ajal, mil äriühing ENVC oli tehnilises pankrotis, olid äriühingul kõik pankrotis äriühingu tunnused, välja arvatud see, et pädev kohus ei olnud tunnistanud äriühingut pankrotis olevaks. See annab alust arvata, et äriühing vastas siseriikliku õiguse kohaselt kõiki võlakohustusi hõlmava maksejõuetusmenetluse kohaldamise kriteeriumidele kooskõlas 2004. aasta suuniste punktiga 10 vähemalt 2003., 2005. ja 2008. aasta lõpus.
- (65) Eespool toodut silmas pidades järeldab komisjon, et varasemate meetmete võimaldamise ajal oli ENVC raskustes äriühing 2004. aasta suuniste tähenduses.

⁽¹⁹⁾ Allikas: äriühingu EMPORDEF 2012. majandusaasta aruanne.

⁽²⁰⁾ Allikas: äriühingu EMPORDEF 2012. ja 2013. majandusaasta aruanne. Äriühingu ENVC 2001., 2002. ja 2003. majandusaasta aruannetest ilmneb, et äriühingu ENVC omakapital oli negatiivne ka 2000. aastal (– 5,99 miljonit eurot), 2001. aastal (– 10,97 miljonit eurot), 2002. aastal (– 22,09 miljonit eurot) ja 2003. aastal (– 48,97 miljonit eurot).

6.2. Abi olemasolu

- (66) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.
- (67) Selleks et teha järeldus riigiabi olemasolu kohta, tuleb järelikult hinnata, kas ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 loetletud kumulatiivsed kriteeriumid (riigi ressursside ülekandmine, valikulise eelise andmine, konkurentsi võimalik kahjustamine ja ELi sisese kaubanduse mõjutamine) on kindlaks määratud meetmete puhul täidetud.
- (68) Sellega seoses märgib komisjon juba praegu, et Portugal ei vaidlusta **laevaehitustoetuste** riigiabile omast laadi, sest neid toetusi anti Portugali ametiasutuste sõnul vastavalt dekreetseadusele nr 296/89, millega rakendatakse direktiivi 87/167/EMÜ. Komisjon hindab nende toetuste kokkusobivust siseturuga punktis 6.4.
- (69) Seoses **kutsealase koolituse toetustega**, mida 2005. ja 2006. aastal võimaldati summas 257 791 eurot, väidab Portugal, et need anti Euroopa Sotsiaalfondist toetatud ning tööhõivet, koolitust ja sotsiaalarengut käsitleva rakenduskava alusel. Komisjon täheldab, et need rahalised vahendid kujutavad iseenesest riigiabi, sest neid pakkus liikmesriik struktuurifondide raames aastatel 2000–2006. Sellepärast hindab komisjon otseselt nende toetuste kokkusobivust siserutuga punktis 6.4.

6.2.1. Riigi vahendid ja riigiga seostatavus

- (70) Portugal ei vaidlusta komisjoni esialgseid järeldusi, mis on menetluse algatamise otsuses esitatud seoses riigi ressursside olemasolu ja riigiga seostatavusega.
- (71) Kõigepealt rõhutab komisjon, et DGTFi laenud, laevaehitustoetused ja kutsealase koolituse toetused anti otse riigi eelarvest (peamiselt DGTFi kaudu) ning sellepärast ei ole kahtlust selles, et need varasemad meetmed hõlmavad riigi ressursse ja on seostatavad riigiga.
- (72) Seoses äriühinguga EMPORDEF leiab komisjon veel seda, et äriühingu meetmed hõlmasid riigi ressursse (võttes arvesse, et äriühingu EMPORDEF eelarve tuleb otse riigilt) ning et need meetmed on seostatavad riigiga kohtuasjas *Stardust Marine* tehtud otsuse tähenduses ⁽²¹⁾. Kõigepealt täheldab komisjon, et tegemist on avalik-õigusliku äriühinguga, mis kuulub täielikult riigile: äriühingu EMPORDEF ainuaktsionär riigi esindajana on DGTF. Peale selle teostab äriühingu EMPORDEF üle otsest finantsjärelevalvet avaliku halduse ja rahandusministeerium ning otsest sektorispetsiifilist järelevalvet kaitseministeerium ⁽²²⁾.
- (73) Peale selle on äriühingu EMPORDEF veebisaidi kohaselt tema tegevus kooskõlas ühingu ainuaktsionäri, s.t riigi eesmärkide, poliitika ja sihtidega ⁽²³⁾. Lisaks nimetab äriühingu EMPORDEF presidendi ja tippjuhid ametisse otse kaitseminister ⁽²⁴⁾.

⁽²¹⁾ Otsus kohtuasjas C-482/99: *Prantsusmaa vs. komisjon* (EU:C:2002:29).

⁽²²⁾ Allikas: <http://www.empordef.pt/main.html>.

⁽²³⁾ Allikas: <http://www.empordef.pt/uk/main.html>.

⁽²⁴⁾ Ametisse nimetatute nimekirja on esitatud kaitseministeeriumi veebisaidil (<http://www.portugal.gov.pt/pt/o-governo/nomeacoes/ministerio-da-defesa-nacional.aspx>). Vt ka äriühingu EMPORDEF veebisait (<http://www.empordef.pt/main.html>) ning mitmed pressiteated, näiteks http://www.dn.pt/inicio/portugal/interior.aspx?content_id=1768612 või http://www.dn.pt/inicio/portugal/interior.aspx?content_id=1950754.

- (74) Samuti on äriühingu ENVC kavandatud erastamist käsitlevates eeskirjades (vt punkt 2.2) selgelt öeldud, et lõpliku otsuse teeb Portugali valitsus, mitte aga äriühing EMPORDEF. Kaudsete tõenditega seoses täheldab komisjon, et Portugali kaitseministeerium avaldas 4. jaanuaril 2012. aastal pressiteate, milles öeldi järgmist: „2. juulil 2011. aastal otsustas kaitseministeerium peatada [äriühingu ENVC] likvideerimise. Augustis andis kaitseminister äriühingu EMPORDEF uuele juhtkonnale ülesande leida lahendus, mille abil oleks võimalik vältida äriühingu ENVC likvideerimist ja tegevuse lõpetamist”⁽²⁵⁾. Peale selle andis kaitseministeerium mitmel korral avalikult teada sammudest, mida kavatakse astuda seoses äriühingu ENVC kavandatud erastamisega⁽²⁶⁾. Kui erastamiskavadest otsustati loobuda, andis Portugali valitsus äriühingule EMPORDEF volitused äriühinguga ENVC seotud vajalike meetmete võtmiseks⁽²⁷⁾.
- (75) Eespool toodut silmas pidades järeldab komisjon, et äriühingu EMPORDEF meetmed on seostatavad riigiga ning et äriühingule ENVC varem võimaldatud meetmed hõlmasid riigi ressursse.

6.2.2. Valikuline eelis

- (76) Seoses küsimusega, kas varasemate meetmetega anti äriühingule ENVC lubamatu valikuline eelis, täheldab komisjon, et Portugali arvates ei antud sellist eelist enamiku varasemate meetmetega, sest need meetmed on kooskõlas turumajanduse tingimustes tegutseva ettevõtja põhimõttega.
- (77) Menetluse algatamise otsuses märkis komisjon, et tol hetkel kättesaadavast vähesest teabest olenemata tundus ebatõenäoline, et mis tahes arukalt tegutsev eraõiguslik ettevõtja oleks võimaldanud äriühingule ENVC varasemaid meetmeid. Võttes arvesse raskusi, milles äriühing ENVC oli tol ajal, oli komisjon tõepoolest esialgu seisukohal, et mõistlik turuosaline ei oleks sellist rahastamist pakkunud sellisele äriühingule nagu ENVC. Peale selle jõudis komisjon algselt järeldusele, et eelis on oma laadilt valikuline, sest selle sai ainukesena äriühing ENVC.
- (78) **2006. aasta kapitalisuurendamisega** seoses ei jaga komisjon Portugaliga arvamust, et turumajanduse tingimustes tegutsev ettevõtja oleks otsustanud äriühingu ENVC likvideerimise asemel äriühingu kapitali suurendamise kasuks, et anda äriühingule võimalus jätkata tegevust laevaehitusturul, pidades eelkõige silmas asjaolu, et äriühingult oli tol hetkel tellitud 15 ehitusprojekti summas 386 miljonit eurot (vt põhjendus 44).
- (79) Kõigepealt täheldab komisjon, et mõistlik turuosaline oleks võtnud arvesse seda, kas majanduslikult oleks olnud mõttekam äriühing likvideerida või anda täiendavat kapitali, pidades silmas äriühingu ENVC kehvi majandus-tulemusi aastatel 2000–2006 ning võttes arvesse ka juba enne 2006. aasta kapitalisuurendamist äriühingule ENVC riigi võimaldatud meetmeid (s.t ühte DGTFi laenu summas 30 miljonit eurot, mis anti 2006. aasta jaanuaris/veebruaris, laevaehitustoetusi summas üle 27 miljoni euro ning kutsealase koolituse toetusi).
- (80) Kuigi tellimuste summa tundus ületavat nendest varasematest meetmetest saadud summat, on komisjon seisukohal, et mõistlik turuosaline oleks arvesse võtnud ka tõenäosust, kas äriühing ENVC oleks suutnud ehitada

⁽²⁵⁾ Portugalikeelne originaaltekst on järgmine: „[...] no passado dia 2 de julho de 2011 o Ministério da Defesa Nacional decidiu suspender o desmantelamento dos Estaleiros Navais de Viana do Castelo. Em agosto, o Ministério da Defesa Nacional mandou a nova administração da Empordef para que fosse encontrada uma solução que evitasse esse desmantelamento e encerramento dos ENVC”. Vt <http://www.portugal.gov.pt/pt/os-ministerios/ministerio-da-defesa-nacional/mantenha-se-atualizado/20120104-mdn-envc.aspx>.

⁽²⁶⁾ Vt nt <http://www.portugal.gov.pt/pt/os-ministerios/ministerio-da-defesa-nacional/mantenha-se-atualizado/20120319-mdn-modelo-reprivatizacao.aspx>, <http://www.portugal.gov.pt/pt/os-ministerios/ministerio-da-defesa-nacional/mantenha-se-atualizado/20120502-mdn-envc.aspx> ja <http://www.portugal.gov.pt/pt/os-ministerios/ministerio-da-defesa-nacional/mantenha-se-atualizado/20120713-seamdn-envc.aspx>.

⁽²⁷⁾ Vt nt <http://www.portugal.gov.pt/pt/os-ministerios/ministro-da-presidencia-e-dos-assuntos-parlamentares/documentos-oficiais/20131205-comunicado-cm.aspx>. Riigi kaasatust äriühingu EMPORDEF meetmetesse tõendab veelgi järgmine Portugali valitsuse pressiteade: <http://www.portugal.gov.pt/pt/os-ministerios/ministerio-da-defesa-nacional/mantenha-se-atualizado/20140205-mdn-comunicado-estaleiros.aspx>.

kasumiga ja/või lepingutähtaegu järgides, et vältida trahvide maksmist ⁽²⁸⁾. Portugali esitatud teabe kohaselt ei anna miski alust arvata, et äriühing EMPORDEF võttis neid kaalutlusi arvesse 2006. aasta kapitalisuurendamise ajal.

- (81) Lisaks märgib Portugal, et BPI poolt 2005. aasta augustis koostatud ümberkorraldamiskava kohaselt olid äriühingu ENVC tegevuse lõpetamisega seotud kulud hinnanguliselt 175 miljonit eurot. Portugal väitis, et kuna likvideerimine oli koormavam kui kapitalisuurendamine, otsustati viimase variandi kasuks.
- (82) Sellega seoses täheldab komisjon, et tõendid ei toeta BPI ümberkorraldamiskavas esitatud prognoose. Sellele tuginedes ei saa komisjon hinnata selle prognoosi täpsust ja järeldada, kas äriühingu EMPORDEF jaoks oli tõepoolest majanduslikult kasulikum suurendada kapitali, mitte aga likvideerida äriühingut.
- (83) Peale selle täheldab komisjon, et BPI koostatud ümberkorraldamiskavas märgiti, et äriühing ENVC ise ei olnud võimeline taastama oma elujõulisust ning et äriühing vajas väliseid vahendeid summas 45–50 miljonit eurot baasstsenaariumi korral ja 70–80 miljonit eurot negatiivse stsenaariumi korral. 2006. aasta kapitalisuurendamisega pakutud summa (24,875 miljonit eurot) on märkimisväärselt väiksem võrreldes nende prognoosidega ega oleks aidanud äriühingul ENVC taastada elujõulisust.
- (84) Lõpetuseks märgib komisjon, et äriühing ENVC vajas põhjalikku ümberkorraldamist, nagu oli öeldud BPI koostatud ümberkorraldamiskavas. Kuigi ümberkorraldamiskava on pelgalt kavand, on selles juba juhitud tähelepanu äriühingu ENVC raskustele ja vajadusele täiendavate väliste vahendite järele. Samas öeldakse ümberkorraldamiskavas selgelt, et äriühingu ENVC elujõulisuse taastamine sõltub olulisel määral äriühingu juhtkonna suutlikkusest pidada kinni lepingutingimustest ja võtta arvesse laevaehitusturu arengut. Sellega seoses täheldab komisjon, et Portugal ei ole esitanud tõendeid selle kohta, et äriühing EMPORDEF võttis neid elemente arvesse 2006. aasta kapitalisuurendamise ajal, kusjuures see kapitalisuurendamine ei olnud igal juhul nii suur, mis ümberkorraldamiskavas esitatud prognooside kohaselt oleks võimaldanud taastada äriühingul oma elujõulisuse.
- (85) Eespool toodut silmas pidades jõuab komisjon järeldusele, et turumajanduse tingimustes tegutsev arukas ettevõtja ei oleks võimaldanud 2006. aasta kapitalisuurendamist ning et sellepärast anti kõnealuse kapitalisuurendamisega äriühingule ENVC põhjendamatu eelis.
- (86) Seoses **2012. ja 2013. aastal** äriühingu EMPORDEF antud **laenudega** kogusummas 101 118 066,03 eurot järeldab komisjon Portugali esitatud teabe põhjal, et 2012. aastal allkirjastas äriühing EMPORDEF äriühinguga ENVC 70 lepingut, mis tavaliselt olid lühiajalised 90päevase tähtajaga lepingud. Erineva suurusega laene anti mitmel korral ja nende suhtes kohaldati erinevaid intressimäärasid, milleks oli peamiselt kolme kuu EURIBOR pluss riskimarginaal. Samas mõne lepingu puhul kasutati fikseeritud intressi, eelkõige alates 2012. aasta oktoobrist allkirjastatud lepingute puhul (vt näiteks lepingud, mis allkirjastati 30. märtsil 2012. aastal summas 16,7 miljonit eurot intressimääraga 2 %, 2. novembril 2012. aastal summas 10,570 miljonit eurot intressimääraga 5,871 % või 1. detsembril 2012. aastal summas 1 miljon eurot sama intressimääraga, s.t 5,871 %). Samuti ilmneb, et laenulepingutel puudus tagatis.
- (87) Portugal väidab, et DGTFi laenude puhul ei olnud tegemist abiga, võttes arvesse asjaolu, et äriühing EMPORDEF kohaldas äriühingu ENVC suhtes sama intressimäära, millega ta sai summad turult. Kuna igal juhul käsitatakse äriühingut EMPORDEF vastutavana seoses äriühingu ENVC võlgade ja kohustustega, sest ta oli äriühingu ENVC ainuaktsionär, väidab Portugal, et äriühing EMPORDEF ei suurendanud oma riski, sidudes end veelgi enam äriühinguga ENVC.
- (88) Esiteks ei tundu, et äriühing EMPORDEF vastutaks kõigi äriühingu ENVC võlgade ja kohustuste eest, võttes arvesse, et äriühingud EMPORDEF ja ENVC on aktsiaseltsid (*sociedade anónima*). Üldjuhul piirdub aktsiaseltside puhul liikmete (aktsionäride) vastutus nende aktsiate nimiväärtusega vastavalt Portugali äriseadustiku artiklile 271 ⁽²⁹⁾. Selle põhjal võttis äriühing EMPORDEF äriühingule ENVC 2012. ja 2013. aastal antud laenudega täiendava riski, mis oli suurem tema aktsiate väärtusest selles äriühingus.

⁽²⁸⁾ Sellega seoses täheldab komisjon tagantjärele esitatud tõendite alusel, et IGFi 2009. aasta aruandes (vt põhjendus 49) tõsteti esile asjaolu, et aastatel 2005–2007 tarnis äriühing ENVC 11 laeva, mille ehituskulud olid 15,4 % võrra suuremad kokkulepitud lepingujärgsetest kuludest (tuleb märkida, et äriühingu ENVC prognoositud kulud olid juba 4,1 % suuremad lepingus kokkulepitud kuludest, mis tähendab, et äriühing ehitaks laeva igal juhul kahjumiga).

⁽²⁹⁾ Allikas: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/files/annexes_accounting_report_2011/portugal_en.pdf.

- (89) Olenemata eespool kirjeldatust leiab komisjon igal juhul, et äriühing EMPORDEF ei käitunud turumajanduse tingimustes tegutseva aruka investorina, kui ta andis 2012. ja 2013. aastal laenu äriühingule ENVC. Tol ajal oli äriühingu ENVC finantsseisund äärmiselt raske: tema kahjum oli eelmisel aastal olnud 22,70 miljonit eurot (vt tabel 3) ja tema negatiivne omakapital oli 129,63 miljonit eurot (vt põhjendus 63). Äriühingu ENVC raskusi silmas pidades leiab komisjon, et turumajanduse tingimustes tegutsev investor oleks hinnanud äriühingu ENVC finantsseisundit ning analüüsinud äriühingu suutlikkust maksta tagasi laene ja tasuda intresse. Sellega seoses täheldab komisjon, et mitmed finantseerimisasutused – kelle puhul ei ole komisjonil alust kahtlustada, et nad ei toiminud turumajanduse tingimustes tegutsevate investoritena – olid keeldunud äriühingule ENVC otse laenu andmast. See iseenesest näitab, et turud ei uskunud enam, et äriühing ENVC suudaks laene tagasi maksta.
- (90) Äriühing EMPORDEF pelgalt kopeeris intressimäärad, millega ta turult laenu sai, ning andis sellega äriühingule ENVC põhjendamatu eelise, sest äriühingule ENVC ei oleks selliseid tingimusi võimaldatud – tegelikult ei õnnestunud äriühingul ENVC üldse turult laenu saada. Kuigi mõned intressimäärad, mida äriühing EMPORDEF äriühingu ENVC suhtes kohaldas, võivad tunduda suhteliselt kõrged (nt kolme kuu EURIBOR pluss 8,431 % 30. mail 2012. aastal allkirjastatud lepingu puhul), leiab komisjon, et ükski eraõiguslik finantseerimisasutus ei oleks ilmselgelt raskustes olevale äriühingule sellist laenu tagatiseta andnud.
- (91) Samuti märgib komisjon, et kui esimeste lepingute 90päevane tähtaeg oli saabunud, oleks äriühingul EMPORDEF võimalik olnud täheldada, et äriühing ENVC ei olnud tagasi maksnud laenu põhisummat ega tasunud mingeid intresse (vt põhjendus 51). Sellele tuginedes leiab komisjon, et turumajanduse tingimustes tegutsev arukas ettevõtja ei oleks andnud äriühingule ENVC täiendavaid laene.
- (92) Sellepärast järeltab komisjon, et 2012. ja 2013. aasta laenudega anti äriühingule ENVC põhjendamatu eelis.
- (93) Nüüd hindab komisjon seda, kas **DGTFi laenudega** summas 56 miljonit eurot anti äriühingule ENVC põhjendamatu eelis. Portugal märgib, et nende laenude puhul oli intressimäär kuue kuu EURIBOR pluss riskimarginaal, mis oli erinev sõltuvalt konkreetsest lepingust. Portugali sõnul oleks selline hüvitis investori jaoks rahuldav ning seega oleks välistatud põhjendamatu eelise ja riigiabi olemasolu. Samuti märgib Portugal, et DGTFi laene andes võeti arvesse äriühingu ENVC tellimusi.
- (94) Komisjon ei saa nõustuda Portugali seisukohaga, et kui intressimäär on kuue kuu EURIBOR pluss konkreetsest lepingust sõltuv riskimarginaal, on DGTFi laenud turuga kokkusobivad. Tabelis 4 on kokkuvõtlikult esitatud DGTFi laenude puhul kohaldatavad koguintressimäärad laenulepingute allkirjastamise ajal.

Tabel 4

DGTFi laenude puhul kohaldatavad koguintressimäärad.

Lepingu sõlmimise kuupäev	Summa eurodes	Kuue kuu EURIBOR (a) (%)	Riskimarginaal ⁽¹⁾ (b)	Koguintressimäär (a) + (b) (%)
31. jaanuar 2006	30 000 000	2,698	150 baaspunkti	4,198 ⁽²⁾
11. detsember 2008	8 000 000	3,417	100 baaspunkti	4,417
28. aprill 2010	5 000 000	0,964	100 baaspunkti	1,964
27. aprill 2011 (maksti välja kahe osamaksena 2011. aasta aprillis ja 2011. aasta juunis)	13 000 000	1,661	3,907 % (aprill 2011) 3,580 % (juuni 2011)	5,568 (aprill 2011) 5,241 (juuni 2011)

⁽¹⁾ 27. aprillil 2011. aastal allkirjastatud lepingu puhul kohaldati Portugali valitsemissektori võla puhul kasutatud varade vahetuslepingu riskimarginaaliga võrdset marginaali ja samasugust tähtaega (Portugali esitatud andmed).

⁽²⁾ Alates 2010. aastast ühtlustati intressimäär 11. detsembri 2008. aasta laenu intressimääraga.

- (95) Selleks et veenduda DGTFi laenude puhul kohaldatud intressimäärade turuga kokkusobivuses, kasutab komisjon parima kättesaadava lähendina tol ajal kohaldatud eeskirjadest tulenevaid viitemäärasid.
- (96) Nagu märgitud punktis 6.1, kaalub komisjon esiteks seda, kas äriühingut ENVC saab pidada 2006. ja 2008. aastal raskustes olevaks äriühinguks. Seoses konkreetselt 2006. aasta DGTFi laenuga täheldab komisjon, et IGF-i 2009. aasta aruande kohaselt oli äriühing ENVC 31. detsembril 2005. aastal tehnilises pankrotis. 2008. aasta DGTFi laenuga seoses ilmneb samast aruandest, et 2008. aasta lõpus oli äriühing ENVC taas tehnilises pankrotis (vt põhjendus 64).
- (97) 2006. aasta DGTFi laenu kohta oli komisjoni 1997. aasta teatise viite- ja diskontomäärade kindlaksmääramise meetodi kohta ⁽³⁰⁾, mida kõnealusel ajal kohaldati, sätestatud, et baasmäär (3,70 % Portugalis 2006. aasta jaanuari seisuga) ⁽³¹⁾ tuli suurendada konkreetset riski hõlmavates olukordades preemia võrra, mis moodustas 400 baaspunkti või rohkem. Sellega seoses rõhutab komisjon äriühingu ENVC raskusi tol ajal ja asjaolu, et äriühing oli tehnilises pankrotis. Samuti nõustus äriühing ENVC 2006. aasta DGTFi laenulepingu kohaselt andma tagatiseks tulu teatavate laevade ehitamisest Portugali mereväele. Samas ei olnud selge, kas turule orienteeritud laenuandja oleks sellise tagatisega nõustunud, pidades silmas probleeme, mis äriühingul ENVC olid seoses kasumliku ehitamisega ja/või lepingutähtaegade järgimisega (sellega seoses vt põhjendus 80 ja joonealune märkus nr 28). Igal juhul ei ole komisjonile esitatud tõendeid, mis võimaldaksid tal tutvuda vastavate ehituslepingutega. Sellepärast leiab komisjon, et mõistlik oleks kohaldada vähemalt 400 baaspunkti suurust marginaali. Selle tulemusel oleks kohaldatav viitemäär vähemalt 7,70 %, mis on oluliselt suurem tegelikult DGTFi kohaldatud intressimäärast 4,198 %.
- (98) 2008. aasta DGTFi laenuga seoses on tol hetkel kohaldatud komisjoni 2008. aasta teatise (viite- ja diskontomäärade kindlaksmääramise meetodi läbivaatamise kohta) ⁽³²⁾ sätestatud, et baasmäär (2,05 % Portugalis 2008. aasta detsembris) ⁽³³⁾ lisatakse marginaal vastavalt asjaomase ettevõtja krediitdireitingule ja pakutava tagatise tasemele. Pidades silmas äriühingu ENVC raskusi tol ajal ja väikest tagatist (vt põhjendus 97, mida kohaldatakse *mutatis mutandis*), peaks kohaldatav marginaal olema vähemalt 1 000 baaspunkti. Selle tulemusel oleks kohaldatav viitemäär vähemalt 12,05 %, mis on samuti suurem tegelikult DGTFi kohaldatud intressimäärast 4,417 %.
- (99) 2010. ja 2011. aasta DGTFi laenudega seoses kordab komisjon oma seisukohta, et äriühingut ENVC võib pidada raskustes olevaks äriühinguks laenude andmise ajal (vt punkt 6.1). Vastavalt tol ajal kohaldamisele kuulunud komisjoni 2008. aasta teatisele (viite- ja diskontomäärade kindlaksmääramise meetodi läbivaatamise kohta) oli Portugali puhul kohaldatav baasmäär 2008. aasta aprillis 1,24 % ja 2011. aasta aprillis 1,49 %.
- (100) 2010. aasta DGTFi laenuga seoses täheldab komisjon, et konkreetne tagatis puudub – on vaid äriühingu ENVC lubadus kasutada kaitseministeeriumiga sõlmitud konkreetse raamlepingu alusel saadud tulu laenu tagasimaksmiseks. Selle põhjal ja äriühingu ENVC toleageid raskusi silmas pidades on komisjon seisukohal, et kohaldatav marginaal peaks olema vähemalt 1 000 baaspunkti. Seega kohaldatav viitemäär oleks vähemalt 11,24 % võrreldes DGTFi kohaldatud palju madalama määraga, milleks oli 1,964 %.
- (101) Peale selle täheldab komisjon seoses 2011. aasta DGTFi laenuga, et nagu 2010. aasta DGTFi laenu puhul, ei ole ka selle laenuga seoses põhimõtteliselt antud tagatist, vaid pelgalt äriühingu ENVC lubadus kasutada kaitseministeeriumiga sõlmitud konkreetse raamlepingu alusel saadavat tulu laenu tagasimaksmiseks ning selle lubaduse pidi kinnitama äriühingu ENVC haldusnõukogu ja heaks kiitma kaitseminister. Seega on ülimalt küsitav, kas turule orienteeritud laenuandja peaks sellist tagatist piisavaks. Sellest tulenevalt ning võttes arvesse asjaolu, et äriühing ENVC oli tol ajal raskustes, leiab komisjon, et kohaldatav marginaal peaks olema vähemalt 1 000 baaspunkti, mille tulemusel oleks viitemäär vähemalt 11,49 %, s.t palju suurem äriühingu ENVC suhtes tegelikult kohaldatud intressimäärast (5,568 % 2011. aasta aprillis ja 5,241 % 2011. aasta juunis).
- (102) Eespool toodut silmas pidades järeltab komisjon, et DGTFi laenudega anti äriühingule ENVC põhjendamatu eelis.

⁽³⁰⁾ EÜT C 273, 9.9.1997, lk 3.

⁽³¹⁾ Allikas: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates_eu25_en.pdf.

⁽³²⁾ ELT C 14, 19.1.2008, lk 6.

⁽³³⁾ Allikas: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/base_rates_eu27_en.pdf.

- (103) Seoses äriühingu EMPORDEF aastatel 2007–2011 väljastatud **kinnituskirjadega** täheldab komisjon esiteks, et need on oma laadilt väga sarnased garantiile, sest enamikus neist kirjadest märkis äriühing EMPORDEF konkreetselt, et ta kavatseb teha kõik vajaliku eesmärgiga tagada, et äriühingul ENVC oleksid olemas vajalikud vahendid aluseks oleva laenulepingu tingimuste täitmiseks. Samas on 8. jaanuari 2007. aasta ja 26. juuni 2008. aasta kinnituskirjade sõnastus teistsugune. Neis kirjades märgib äriühing EMPORDEF, et äriühing ENVC kuulub täielikult talle ning seda osalust ei kavatseta vähendada; vastasel juhul on lubatud laenu andval pangal nõuda, et äriühing ENVC maksaks laenu tagasi enne tähtaja saabumist. Pelgalt selline väide ei võimalda komisjonil järeldada, et äriühing EMPORDEF vastutaks äriühingu ENVC vastavate laenudega seotud makseviivituse korral ning sellepärast ei tundu nende kinnituskirjade samastamine garantiiga olevat õige. Sellepärast ei leita, et nende kinnituskirjadega anti äriühingule ENVC eelis.
- (104) Ülejäänud, s.t 2009., 2010. ja 2011. aasta kinnituskirjadega seoses – ja võttes arvesse asjaolu, et äriühing EMPORDEF väidab end olevat valmis abistama juhul, kui äriühing ENVC ei täida aluseks olevast laenulepingust tulenevaid kohustusi – tundub olevat ilmne, et need kinnituskirjad on samaväärsed garantiiga, sest äriühing EMPORDEF veenab laenu andvat finantseerimisasutust, et ta teeb omalt poolt kõik vajaliku, et äriühingul ENVC oleksid olemas vajalikud vahendid laenude tagasimaksmiseks. Tavapärane turuosaline oleks seda laadi garantii pakkumise eest küsinud vastutasuks preemiat, kuid äriühing EMPORDEF ei teinud seda kunagi, olenemata märkimisväärsest riskist, et äriühing ENVC ei suuda laene tagasi maksta, pidades silmas riski, mis äriühingul tol ajal olid.
- (105) Komisjoni teatise (EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta garantiidena antava riigiabi suhtes) ⁽³⁴⁾ (edaspidi „garantiisid käsitlev teatis“) punkti 2.2 kohaselt „tuleks riski võtmine hüvitada asjakohase preemiaga. Kui laenusaaaja preemiat ei maksa või maksab vähe, on see tema jaoks eelis. Võrreldes garantii puudumisega, võimaldab riigigarantii laenusaaajal kapitaliturgudel saada tavalisest paremate finantstingimustega laenu. Tavaliselt õnnestub laenusaaajal riigigarantii abil kokku leppida madalamates intressimäärades ja/või pakkuda väiksemat tagatist. Mõnel juhul ei õnnestu laenusaaajal ilma riigigarantiita leida ka mis tahes tingimustel laenu andvat finantsasutust“. Sellepärast on oluline uurida, kas garantiid oleks olnud põhimõtteliselt võimalik saada turutingimustel finantsturgudel ning kas garantii eest maksti turupreemiat ⁽³⁵⁾.
- (106) Komisjon täheldab, et kinnituskirjade eest ei makstud hüvitist ning et äriühing ENVC ei maksanud äriühingule EMPORDEF mingit preemiat. Seega ei hüvitatud äriühingule EMPORDEF kaasnenud riski. Sellest iseenesest piisab järeldamiseks, et kinnituskirjadega – mille tunnused on väga sarnased garantiile – anti äriühingule ENVC põhjendamatu eelis.
- (107) Seoses Portugali väitega, et äriühingut EMPORDEF peetakse igal juhul viimase etapi vastutajaks äriühingu ENVC võlgade eest, sest äriühing EMPORDEF oli äriühingu ENVC ainuaktsionär, osutab komisjon oma selgitustele, mis on esitatud põhjenduses 88, mida kohaldatakse *mutatis mutandis*.
- (108) Sellepärast on komisjon seisukohal, et 2009., 2010. ja 2011. aasta kinnituskirjadega anti äriühingule ENVC põhjendamatu eelis.
- (109) **Laevaga Atlântida seotud laenuga** seoses täheldab komisjon, et 2009. aasta detsembris andis äriühing EMPORDEF äriühingule ENVC CGD-lt saadud 37 miljonit eurot kohtuvaidluse lõpetamiseks äriühinguga Atlanticoline. Tol ajal, kui äriühing ENVC oli tööpoolest raskustes olev äriühing, oleks mõistlik turuosaline hinnanud äriühingu ENVC olukorda ja tema suutlikkust laenu tagasi maksta, selle asemel et lihtsalt kanda raha üle äriühingule ENVC. Samuti oleks mõistlik turuosaline hinnanud tegevusega seotud riske ja võimalust müüa laev teisele ostjale – nagu ka lõpuks 2014. aasta septembris juhtus (vt põhjendus 30). Lisaks täheldab komisjon, et laenu anti äriühingule EMPORDEF aastaintressiga kuue kuu EURIBOR pluss 2 %, mis lepingu sõlmimise ajal tähendas, et intressimäär oli 2,993 %. Samas, kooskõlas tol ajal kohaldamisele kuulunud komisjoni 2008. aasta teatisega viite- ja diskontomäärade kindlaksmääramise meetodi läbivaatamise kohta oli Portugali suhtes 2009. aasta detsembris kohaldatav baasmäär 1,45 %, millele tuleks äriühingu ENVC riski ja korralike tagatiste puudumist silmas pidades lisada vähemalt marginaal 1 000 baaspunkti. Seega oleks kohaldatav viitemäär vähemalt 11,45 %.

⁽³⁴⁾ ELT C 155, 20.6.2008, lk 10. Vt ka komisjoni 2000. aasta teatis EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta garantiidena antava riigiabi suhtes (EÜT C 71, 11.3.2000, lk 14).

⁽³⁵⁾ Vt nt komisjoni 23. juuli 2008. aasta otsuse 2008/948/EÜ (Saksamaa meetmete kohta ettevõtte DHL ja Leipzig/Halle lennujaama kasuks C 48/06 (ex N 227/06)) põhjendused 249 ja 250 (ELT L 346, 23.12.2008, lk 1).

- (110) Komisjon mõistab, et äriühing ENVC ei maksnud äriühingule EMPORDEF tagasi 37 miljoni euro suurust laenu laeva Atlântida eest ning ei maksnud sellelt summalt mingeid intresse, välja arvatud 2010. aastal intressidena tasutud 840 480,54 eurot. Sellele tuginedes ja eespool toodut silmas pidades järeldeb komisjon, et laevaga Atlântida seotud laenuga anti äriühingule ENVC põhjendamatu eelis.

6.2.3. Konkurentsi moonutamine ja ELi sisese kaubanduse kahjustamine

- (111) Varasemad meetmed mõjutavad tõenäoliselt liikmesriikide vahelist kaubandust, kuna äriühing ENVC konkureerib Euroopa Liidu muude liikmesriikide ja ka ülejäänud maailma laevaehitustehastega. Kõnealused varasemad meetmed võimaldasid seega äriühingul ENVC jätkata tegutsemist, mille tulemusel ei pidanud ta – erinevalt konkurentidest – seisma silmitsi tagajärgedega, mis oleksid tavaolukorras tulenenud tema halvadest finantstulemustest. Sellepärast moonutasid ka varasemad meetmed konkurentsi.

6.2.4. Järeldused riigiabi olemasolu ja selle suuruse kohta

- (112) Eespool kirjeldatud hindamise põhjal järeldeb komisjon, et varasemad meetmed kujutavad endast riigiabi, sest need vastavad ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud riigiabi määratluses esitatud tingimustele, välja arvatud 8. jaanuari 2007. aasta ja 26. juuni 2008. aasta kinnituskirjad (vt põhjendus 103).
- (113) Nagu on öeldud põhjendustes 68 ja 69, kujutavad **laevaehitustoetused** ja **kutsealase koolituse toetused** endast tervikuna riigiabi vastavalt summas 27 129 933,20 eurot ja 257 791 eurot.
- (114) Ülejäänud varasemate meetmetega seoses kordab komisjon, et pidades silmas äriühingu ENVC raskusi tol ajal, ei oleks ükski turule orienteeritud äriühing selliseid meetmeid võimaldanud. Sel põhjusel on komisjon seisukohal, et äriühing ENVC sai riigiabi summas, mis on võrdne tervikuna **2006. aasta kapitalisuuendamise**ga (24,875 miljonit eurot).
- (115) Seoses 2009., 2010. ja 2011. aasta **kinnituskirjadega** kordab komisjon, et need on oma laadilt väga sarnased garantiile (vt põhjendused 103 ja 104). Sellega seoses on garantiisid käsitleva teatise punktis 4.1 öeldud järgmist: „Komisjon märgib, et raskustes olevatelt ettevõtjatelt nõuab võimalik turugarant laenu andmisel kõrget garantiipremiat, arvestades summa suurust, mis jääks maksmata, kui ettevõtja ei suuda täita lepingust tulenevaid kohustusi. Kui tõenäosus, et laenusaja pole võimeline laenu tagasi maksuma, muutub eriti suureks, ei pruugi sellist turumäära leiduda ja garantii abielement võib erakorralistel asjaoludel olla sama suur kui kõnealuse garantiiga tegelikult kaetav summa”.
- (116) Komisjon täheldab, et pangad andsid äriühingule ENVC laenu ainult äriühingu EMPORDEF n-ö garantiide (mis anti kinnituskirjade kujul) olemasolu tõttu, millega veendi panku, et äriühing EMPORDEF teeb kõik vajaliku eesmärgiga tagada, et äriühing ENVC maksab laenu tagasi. Lisaks märgib komisjon, et kinnituskirjad väljastati tasuta ajal, mil äriühing ENVC oli raskustes, ja olenemata märkimisväärselt riskist, et nimetatud äriühing ei suuda täita oma kohustusi. Peale selle täheldab komisjon, et äriühing ENVC oli vähemalt kolmel korral olnud tehnilises pankrotis (vt põhjendus 64) ning sellest olenemata otsustas äriühing EMPORDEF väljastada kinnituskirjad preemiat saamata. Seda silmas pidades järeldeb komisjon, et puudub mis tahes turumäär, mida oleks võimalik kasutada mõistliku võrdlusnäitajana, ning sellepärast on komisjon seisukohal, et äriühing ENVC sai riigiabi tervikuna 2009., 2010. ja 2011. aasta kinnituskirjadega tagatud summas (s.t 51 280 000 eurot).
- (117) Samalaadset loogikat tuleb kasutada äriühingule ENVC antud laenude puhul, s.t **2012. ja 2013. aasta laenu, DGTFi laenude ja laevaga Atlântida seotud laenu** puhul. Äriühing EMPORDEF ja DGTF andsid need laenu äriühingule ENVC ajal, mil äriühing oli raskustes ning mil ükski kaalutlev turuosaline neid laene andnud ei oleks. See on eriti ilmne 2012. ja 2013. aasta laenude puhul, sest nagu märgitud põhjenduses 21, ei andnud pangad

enam äriühingule ENVC laenu ja olid nõus seda tegema vaid seoses äriühinguga EMPORDEF. Samuti täheldab komisjon, et DGTFi laen ja laevaga Atlântida seotud laen anti ajavahemikul 2006–2011: neil aastatel olid eraõiguslikud pangad nõus äriühingule ENVC laenu andma ainult äriühingu EMPORDEF pakutud garantii (kinnituskirjade kujul) alusel. See näitab, et ükski turuosaline ei soovinud anda laenu äriühingule ENVC üksinda. Sellepärast järeldeb komisjon eespool toodud silmas pidades, et äriühing ENVC sai riigiabi, mis kokku on võrdne 2012. ja 2013. aasta laenudega (101 118 066,03 eurot), DGTFi laenudega (vastavalt 30 miljonit eurot, 8 miljonit eurot, 5 miljonit eurot ja 13 miljonit eurot) ja laevaga Atlântida seotud laenuga (37 miljonit eurot).

6.3. Ebaseaduslik abi

- (118) ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 3 on sätestatud, et liikmesriik ei tohi rakendada abimeedet enne, kui komisjon on võtnud vastu seda meetet lubava otsuse.
- (119) Komisjon täheldab, et Portugal võimaldas varasemaid meetmeid äriühingule ENVC, teavitamata sellest eelnevalt komisjoni heakskiidu saamise eesmärgil (välja arvatud põhjenduses 125 märgitud erandite puhul). Komisjon leiab, et Portugal ei järginud rakendamiskeeldu ning on seetõttu rikkunud ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 kohast kohustust.

6.4. Varasemate meetmete kokkusobivus siseturuga

- (120) Sel määral, mil eespool kindlaks määratud meetmed kujutavad endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, tuleb hinnata nende kokkusobivust siseturuga kõnealuse artikli lõigetes 2 ja 3 sätestatud erandite valguses.
- (121) Euroopa Kohtu praktika kohaselt on liikmesriigi ülesanne esitada siseturuga kokkusobivuse võimalikud põhjused ja tõendada, et sellise kokkusobivuse tingimused on täidetud ⁽³⁶⁾. Portugali ametiasutused leiavad, et enamik varasemaid meetmeid ei kujuta endast riigiabi ja seega ei ole põhjust hinnata nende kokkusobivust siseturuga.
- (122) Sellest olenemata hindas komisjon, kas varasemate meetmete suhtes oleks võimalik kohaldada mis tahes võimalikke ELi toimimise lepingus sätestatud kokkusobivuse põhjendusi.
- (123) **Laevaehitustoetustega** seoses väidab Portugal, et need toetused anti vastavalt dekreetseadusele nr 296/89, millega rakendatakse direktiivi 87/167/EMÜ (vt põhjendus 68). Kuid nagu komisjon märkis juba ka menetluse algatamise otsuses, ei kohaldata seda direktiivi enam alates 31. detsembrist 1990 (vt direktiivi artikkel 13).
- (124) Peale selle ei ole Portugal esitanud mingeid tõendeid selle kohta, et laevaehitustoetused oleksid kokkusobivad mis tahes hiljem kohaldatud õiguslike alustega, millele tuginedes võiks laevaehituseks antud abi tunnistada siseturuga kokkusobivaks.
- (125) Ainus erand on seotud kahe laevaehitustoetusega, mis anti äriühingule ENVC 2003. ja 2005. aastal kahe laeva ehitamiseks (lepingud C224 ja C225 – vt II lisa). Nende toetuste andmist lubas komisjon juhtumi C 33/2004 ⁽³⁷⁾ puhul tehtud otsuses, tuginedes määrusele (EÜ) nr 1540/98. Sellepärast järeldeb komisjon esitatud teabe põhjal, et toetused seoses lepingutega C224 ja C225 summas 2 675 275 eurot lepingu kohta (või kokku 5 350 550 eurot) kujutavad endast siseturuga kokkusobivat riigiabi laevaehitusele.
- (126) Komisjon järeldeb siiski, et ülejäänud laevaehitustoetused (summas 21 779 383,21 eurot) – mille riigibile omast laadi Portugal ei vaidlusta – ei ole kokkusobivad siseturuga.

⁽³⁶⁾ Otsus kohtuasjas C-364/90: Itaalia vs. komisjon (EU:C:1993:157).

⁽³⁷⁾ 2006/946/EÜ: komisjoni otsus 2006/946/EÜ, 6. september 2005, riigiabi kohta, Portugal – ettevõtja Estaleiros Navais de Viana do Castelo S.A. ehitatud kahe kemikaalitankeri tarnetähtaja pikendamine (ELT L 383, 28.12.2006, lk 16).

- (127) Seoses **ülejäanud varasemate meetmetega** (välja arvatud 8. jaanuari 2007. aasta ja 26. juuni 2008. aasta kinnituskirjad) tuleb märkida sarnaselt menetluse algatamise otsuses öeldule, et pidades silmas meetmete laadi ja äriühingu ENVC raskusi, tunduvad ainsad asjakohased kokkusobivuse kriteeriumid olevat need, mis käsitlevad abi raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c kohaselt 2004. aasta suuniste alusel ⁽³⁸⁾.
- (128) Kõigepealt kordab komisjon menetluse algatamise otsuses tehtud järeldusi, et 2004. aasta suuniste punktis 3.1 sätestatud päästmisabi tingimused ei ole täidetud. 2004. aasta suuniste punkti 25 alapunkti a kohaselt peab abi moodustumata likviidsustoetusest laenugarantiide või laenudena; mõlemal juhul tuleb laenult võtta intressi, mis on vähemalt võrreldav heas majanduslikus olukorras olevatelt äriühingutelt võetava intressiga. Näiteks 2006. aasta kapitalisuurendamine sellele tingimusele juba ei vastaks.
- (129) Peale selle lisatakse punkti 25 alapunktis a, et laenu tuleb tagasi maksta ja kõik garantiid peavad lõppema mitte hiljem kui kuus kuud pärast esimese väljamakse tegemist äriühingule. Nagu eespool selgitatud, ei olnud see nii ühegi hinnatava varasema meetme puhul.
- (130) Punkti 25 alapunktis b on sätestatud, et päästmisabi peab olema põhjendatud tõsiste sotsiaalsete raskustega ja sellel ei tohi olla lubamatut kahjulikku kõrvalmõju teistele liikmesriikidele. Portugal ei ole esitanud tõendeid selle kohta, et mis tahes varasemate meetmete puhul see nii oli.
- (131) Samuti nõutakse teavitamata päästmisabi korral punkti 25 alapunktis c, et liikmesriik peab edastama komisjonile ümberkorraldamiskava või likvideerimiskava või tõendi laenu täieliku tagasimaksmise kohta ja/või garantii lõppemise kohta hiljemalt kuus kuud pärast päästmisabi võimaldava meetme esmakordset rakendamist. Taas kord tuleb märkida, et Portugal ei täitnud seda nõutavat siseturuga kokkusobivuse tingimust.
- (132) Punkti 25 alapunkti d kohaselt peab abi olema piiratud summaga, mis on vajalik äriühingu tegevuse jätkamiseks. Pidades silmas kõigi varasemate meetmete alusel antud märkimisväärsed abisummasid, järeldab komisjon, et ka seda tingimust ei täidetud.
- (133) Peale selle nõutakse 2004. aasta suuniste punkti 25 alapunktis e, et kinni tuleb pidada ühekordse abi tingimusest. Selle tingimuse kohaselt ei luba komisjon täiendava päästmis- või ümberkorraldamisabi andmist, kui viimasest päästmisabi andmisest või ümberkorraldamisperioodi lõppemisest on möödunud alla kümne aasta. Pidades silmas riigi arvukaid sekkumisi varasemate meetmetega hõlmatud perioodil, on ilmne, et ühekordse abi tingimust ei järgitud ning et äriühing ENVC sai mitmel korral ebaseaduslikku riigiabi.
- (134) Seoses 2004. aasta suuniste punktiga 3.2 kindlaks määratud ümberkorraldamisabiga täheldab komisjon, et Portugal ei teavitanud komisjoni ühestki eespool ümberkorraldamisabina kindlaks määratud meetmest ega suutnud seega tõendada, et on olemas mis tahes nõutud elemendid, mille alusel käsitada neid meetmeid ümberkorraldamisabina (ümberkorraldamiskava, omapanus, kompensatsioonimeetmed jne).
- (135) Eelkõige 2004. aasta suuniste punktis 34 on sätestatud, et ümberkorraldamisabi võib anda üksnes juhul, kui see tehakse sõltuvaks ümberkorraldamiskava elluviimisest; kui ümberkorraldamiskava koosneb üksikabidest, peab komisjon selle eelnevalt heaks kiitma. Peale selle peab mis tahes ümberkorraldamisabi hõlmama meetmeid, mille abil piüütakse vältida põhjendamatuid konkurentsimoonutusi (kompensatsioonimeetmed – vt punktid 38–42), ning samuti tuleb ette näha abisaaja omapanus, mis äriühingu ENVC puhul oleks pidanud olema 50 % ümberkorraldamiskuludest, pidades silmas asjaolu, et tegemist oli suure ettevõtjaga (vt punktid 38–45). Lisaks tuleb päästmisabi puhul kinni pidada ühekordse abi tingimusest.

⁽³⁸⁾ Seoses kutsealaseks koolituseks mõeldud toetustega täheldab komisjon, et tol ajal kohaldatud ja aastaid 2000–2006 hõlmanud regionaalabi suuniste (EÜT C 74, 10.3.1998, lk 9) kohaselt oli välistatud regionaalabi andmine raskustes olevatele äriühingutele.

- (136) Kõigepealt kordab komisjon, et ühekordse abi tingimusest ei ole kinni peetud (vt põhjendus 133). Komisjon täheldab, et mitmeid varasemaid meetmeid võimaldati väljaspool kavandatud ümberkorraldamisperioodi (2005–2009). Sellega rikuti ühekordse abi tingimust ning sellest piisab järeldamiseks, et varasemaid meetmeid ei saa käsitada siseturuga kokkusobiva ümberkorraldamisabina 2004. aasta suuniste tähenduses.
- (137) Igal juhul rõhutab komisjon, et Portugal esitas BPI koostatud ümberkorraldamiskava alles 2014. aastal, s.t viis aastat pärast kavandatud ümberkorraldamisperioodi (2005–2009) lõppu. Peale selle rõhutab komisjon, et BPI koostatud kava tundub olevat arutlemiseks valmistatud kavand. Kuigi tundub, et ümberkorraldamiskava sisaldab mõnda 2004. aasta suuniste kohaselt nõutavat elementi, ei hõlma see kindlasti mingeid kompensatsioonimeetmeid ja selles ei nähta ette mingit äriühingu ENVC omapanust. Sellepärast ei saa järeldada, et BPI koostatud ümberkorraldamiskava vastaks 2004. aasta suunistes esitatud vajalikele tingimustele.
- (138) Mis tahes kavandatud kompensatsioonimeetmete ja äriühingu ENVC omapanuse puudumisel ning pidades silmas, et ühekordse abi tingimusest ei ole kinni peetud, järeldab komisjon, et ülejäänud varasemaid meetmeid ei saa käsitada siseturuga kokkusobiva ümberkorraldamisabina raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antavat riigiabi käsitlevate suuniste kohaselt.

6.5. Järeldus kokkusobivuse kohta

- (139) Eespool toodut silmas pidades leiab komisjon, et laevaehitustoetused seoses lepingutega C224 ja C225 summas 2 675 275 eurot lepingu kohta (vt põhjendus 125) kujutavad endast siseturuga kokkusobivat abi laevaehitusele.
- (140) Peale selle leiab komisjon, et ülejäänud varasemad meetmed (s.t 2006. aasta kapitalisuurendamine, 2012. ja 2013. aasta laenud, DGTFi laenud, 2009., 2010. ja 2011. aasta kinnituskirjad, kutsealase koolituse toetused, laen seoses laevaga Atlántida ja ülejäänud laevaehitustoetused) ei vasta 2004. aasta suunistes sätestatud tingimustele. Komisjon ei ole suutnud tuvastada mis tahes muid siseturuga kokkusobivuse põhjendusi. Sellepärast leiab komisjon, et ülejäänud varasemad meetmed hõlmavad riigiabi, mis ei ole siseturuga kokkusobiv.

6.6. Sissenõudmine

- (141) ELi toimimise lepingu ja Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt võib komisjon juhul, kui ta leiab, et abi ei ole siseturuga kokkusobiv, otsustada, et asjaomane liikmesriik peab sellise abi andmise lõpetama või seda muutma ⁽³⁹⁾. Samuti on Euroopa Kohus korduvalt sedastanud, et liikmesriigi kohustus lõpetada sellise abi andmine, mida komisjon peab siseturuga kokkusobimatuks, on kehtestatud selleks, et taastada varasem olukord ⁽⁴⁰⁾.
- (142) Sellega seoses on Euroopa Kohus leidnud, et kõnealune eesmärk on saavutatud, kui abisaaja on ebaseadusliku abina saadud summad tagasi maksnud ja seega loobunud eelisest, mis tal turul konkurentide ees oli, ja kui on taastatud abi väljamaksmisele eelnenud olukord ⁽⁴¹⁾.
- (143) Kooskõlas kohtupraktikaga on nõukogu määruse (EÜ) nr 659/1999 ⁽⁴²⁾ artikli 14 lõikes 1 öeldud järgmist: „Kui ebaseadusliku abi korral tehakse negatiivne otsus, nõuab komisjon, et kõnealune liikmesriik peab võtma kõik vajalikud meetmed, et abisaajalt abi tagasi saada [...]”. Sama määruse artiklis 15 on selgitatud, et „[k]omisjonil on õigus abi tagasi nõuda kümne aasta jooksul”, mille „kulg algab päevast, mil abisaajale antakse ebaseaduslikku abi [...]”. Igasugune komisjonipoolne või komisjoni nõudmise peale liikmesriigipoolne ebaseadusliku abiga seotud tegevus katkestab nimetatud tähtaja kulgemise”. Kuna komisjoni esimene samm seoses juhtumiga SA.35546 leidis aset 11. oktoobril 2012 (vt põhjendus 1), ei saa siseturuga kokkusobimatu abi mis tahes tagasinõudmine hõlmata abi, mis anti enne 11. oktoobrit 2002.

⁽³⁹⁾ Otsus kohtuasjas C-70/72: komisjon vs. Saksamaa (EU:C:1973:87, punkt 13).

⁽⁴⁰⁾ Otsus kohtuasjades C-278/92, C-279/92 ja C-280/92: Hispaania vs. komisjon (EU:C:1994:325, punkt 75).

⁽⁴¹⁾ Otsus kohtuasjas C-75/97: Belgia vs. komisjon (EU:C:1999:311, punktid 64 ja 65).

⁽⁴²⁾ Nõukogu määrus (EÜ) nr 659/1999, 22. märts 1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1).

- (144) Sellega seoses täheldab komisjon, et mõned laevaehitustoetused anti enne 11. oktoobrit 2002, eelkõige toetused seoses lepingutega C206, C211, C217, C218, C219, C220, C221 ja C222 (vt II lisa). Sellepärast on nende lepingutega seotud ja siseturuga kokkusobimatu abi (summas 11 297 009,19 eurot) puhul möödunud kümneaastane aegumisperiood ja seda abi ei saa tagasi nõuda.
- (145) Ülejäänud varasemate meetmete kaudu antud ebaseaduslik ja siseturuga kokkusobimatu riigiabi (vt tabel 5) tuleb tagasi nõuda eesmärgiga taastada olukord, mis eksisteeris turul enne sellise abi andmist. Abi tuleks tagasi nõuda alates kuupäevast, mil abisaaja sai eelise, s.t alates ajast, mil abi anti abisaaja käsutusse, kuni tegeliku tagasimaksmiseni, ning abisaajal tuleb tasuda abisumma pealt intressi kuni abi tegeliku tagasimaksmiseni.

Tabel 5

Tagasimaksmisele kuuluvad summad (eurodes)

Kuupäev	Meede	Tagasimaksmisele kuuluv summa ⁽¹⁾
11. mai 2006	2006. aasta kapitalisuurendamine	24 875 000
2012/2013	2012. ja 2013. aasta laenud	101 118 066,03
i) 31. jaanuar 2006 ii) 11. detsember 2008 iii) 28. aprill 2010 iv) 27. aprill 2011	DGTFi laenud	i) 30 000 000 ii) 8 000 000 iii) 5 000 000 iv) 13 000 000
29. november 2011	Kinnituskirjad BCP antud laenule	990 000
3. november 2011	Kinnituskiri BCP antud laenule	400 000
30. september 2010	Kinnituskiri BCP antud laenule	12 500 000
31. august 2010	Kinnituskiri kahele valmisolekuakreditiivile, mille oli väljastanud CGD	12 890 000
24. juuni 2010	Kinnituskiri BCP antud laenule	5 000 000
25. november 2009	Kinnituskiri vaba tagasimaksega laenule, mille oli andnud CGD	15 000 000
7. september 2009	Kinnituskiri vaba tagasimaksega laenule, mille oli andnud BES	4 500 000
—	Laevaehitustoetused (lepingud C212, C213, C214 ja C223)	10 482 374,01 ⁽²⁾
—	Abi kutsealaseks koolituseks aastatel 2005–2006	257 791
23. detsember 2009	Laevaga Atlántida seotud laen	37 000 000

⁽¹⁾ Vajaduse korral tuleb sissenõudmise kohustust kohaldada ka ENVC poolt maksmisele kuuluva, kuid veel tasumata intressisumma suhtes.

⁽²⁾ Selle arvnäitaja puhul on arvesse võetud kõik laevaehitustoetused (i), millest on maha arvatud need summad, mille suhtes kohaldatakse kümneaastast aegumisperioodi (ii), ja siseturuga kokkusobivaks riigiabiks tunnistatud toetused (iii), s.t (i) 27 129 933,20 eurot – (ii) 11 279 009,19 eurot – (iii) 5 350 550 eurot = 10 482 374,01 eurot.

7. ÄRIÜHINGUTE ENVC JA WESTSEA VAHELISE MAJANDUSLIKU JÄRJEPIDEVUSE HINDAMINE

- (146) Äriühing ENVC korraldas 4. märtsil 2014. aastal aktsionäride üldkoosoleku, millel äriühing EMPORDEF kinnitas äriühingu ENVC ainuosanikuna otsust jätkata äriühingu ENVC vara müüki ning koondada töötajad eesmärgiga likvideerida äriühing võimalikult kiiresti.
- (147) Pidades silmas äriühingu ENVC likvideerimist tulevikus, esitas Portugal 27. veebruaril 2015. aastal komisjonile kahest osast koosneva taotluse.
- „a) Kui komisjon teeb negatiivse otsuse, millega nõutakse ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamisel siseturuga kokkusobimatuks tunnistatud abi tagasinõudmist äriühingult ENVC, müüakse suur osa äriühingu ENVC varast ning äriühingu ENVC tegevuse lõpetamise protsess on põhimõtteliselt lõpetatud. Seda asjaolu arvesse võttes palub Portugal komisjonil kinnitada, et eespool kirjeldatud tingimustel ei kujuta kõnealuse vara müük abi ostjate jaoks.
- b) Kui komisjon teeb negatiivse otsuse, millega nõutakse ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamisel siseturuga kokkusobimatuks tunnistatud abi tagasinõudmist äriühingult ENVC, peaks Portugali riik tagasi nõudma siseturuga kokkusobimatu abi. Seda asjaolu arvesse võttes paluvad Portugali ametiasutused komisjonil kinnitada, et sellist tagasinõudmiskohustust ei laiendataks äriühingu WestSea suhtes olenemata sellest, et nimetatud äriühing võtab üle mõned äriühingu ENVC varad”.
- (148) Tõepoolest peab liikmesriik juhul, kui komisjon on teinud ettevõtjale antud abi siseturuga kokkusobivuse kohta ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaselt negatiivse otsuse, kõnealuse siseturuga kokkusobimatu abi tavaliselt tagasi nõudma. Abi tagasinõudmise kohustus võib laieneda uuele äriühingule, kellele vana äriühing andis üle või müüs osa oma varast, kui selle üleandmise või müügi laad viib järelduseni, et kahe äriühingu vahel on majanduslik järjepidevus. Isegi majandusliku järjepidevuse puudumisel võib ostja saada (uut) riigiabi, kui vara müüakse alla turuväärtuse.
- (149) Käesolevas otsuses ei hinda komisjon kahe bituumenitankeri ehitamise lepingute loovutamist ⁽⁴³⁾, mis ei ole veel aset leidnud.
- (150) Selleks et otsustada, kas vara ostja(te)le kaasneb riigiabi, peab komisjon a) kindlaks tegema, kas igasuguse vara müük toimub turuhinnaga; ning b) võtma arvesse ka muid järgmises põhjenduses nimetatud kriteeriume.
- (151) Vastavalt kohtu otsusele kohtuasjas Itaalia ja SIM 2 vs. komisjon ⁽⁴⁴⁾ – millest komisjon lähtus oma otsustes seoses äriühingutega Olympic Airlines, Alitalia ja SERNAM ⁽⁴⁵⁾ – hinnatakse varasema (abi saanud) üksuse ja ostja vahelist majanduslikku järjepidevust teatavate näitajate alusel. Arvesse võidakse võtta järgmisi tegureid: i) varade müügi ulatus (vara ja kohustused, tööjõu säilitamine, varade kogum); ii) müügihind; iii) ostja(te) isik; iv) müügihetk (pärast esialgse hindamise alustamist, pärast ametliku uurimismenetluse algatamist või pärast lõpliku otsuse tegemist); ning v) tehingu majanduslik loogika. Sellele näitajate kogumile andis Üldkohus kinnituse oma 28. märtsi 2012. aasta otsusega kohtuasjas Ryanair vs. komisjon ⁽⁴⁶⁾, millega kinnitati äriühingut Alitalia käsitlevat otsust.

⁽⁴³⁾ Vt põhjendus 24. Algselt äriühingute PDVSA ja ENVC vahel sõlmitud leping kahe bituumenitankeri ehitamiseks on üle antud äriühingule EMPORDEF. Portugal on lubanud, et lepingu nende osadega seoses, mis saavad olema hõlmatud alltöövõtulepingutega, korraldatakse läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja tingimusteta pakkumismenetlused, mis on avatud nii Portugalist kui ka mujalt pärit pakkujatele ning parimate tarnijate ja teenuseosutajate valimisel on ainus kriteerium parim hind. Samuti lubati jätta äriühing ENVC menetlusest kõrvale, kui äriühingu likvideerimine ja tegevuse lõpetamine ei ole nende pakkumismenetluste väljakuulutamise ajaks lõpule viidud.

⁽⁴⁴⁾ Otsus kohtuasjades C-328/99 ja C-399/00: Itaalia ja SIM 2 Multimedia SpA vs. komisjon (EU:C:2003:252).

⁽⁴⁵⁾ Komisjoni otsus, 17. september 2008, riigiabi nr N 321/2008, N 322/2008 ja N 323/2008 – Kreeka – *Vente de certains actifs d'Olympic Airlines/Olympic Airways Services*; komisjoni otsus, 12. november 2008, riigiabi N 510/2008 – Itaalia – *Alitalia varade müük*; komisjoni otsus, 4. aprill 2012, riigiabi nr SA.34547 – Prantsusmaa – *Reprise des actifs du groupe SERNAM dans le cadre de son redressement judiciaire*.

⁽⁴⁶⁾ 28. märtsi 2012. aasta otsus kohtuasjas T-123/09: Ryanair Ltd vs. komisjon, (EKL 2012; EU:T:2012:164), kinnitatud apellatsiooniga seoses 13. juunil 2013. aastal tehtud otsusega kohtuasjas C-287/12 P: Ryanair Ltd vs. komisjon (EKL 2013; EU:C:2013:395).

7.1. Varade müügi ulatus

- (152) Selleks et vältida majanduslikku järjepidevust, peab komisjon veenduma, et üleantava äriühingu varad ja muud elemendid kujutavad endast vaid üht osa varasemast ettevõttest või tema tegevusest. Mida suurem on algse äriühingu osa, mis antakse üle uuele üksusele, seda suurem on tõenäosus, et nende varadega seotud majandustegevus saab jätkuvalt kasu eelisest, mis tuleneb eelmisele üksusele antud siseturuga kokkusobimatust abist.
- (153) Äriühingu ENVC peamised varad hõlmasid järgmist: i) Viana do Castelo sadama kontsessioonileping seoses maaga, kus asub laevaehitustehas; ning ii) erinevad seadmed ja toorained. Kõik need varad müüdi nii Portugalist kui ka mujalt pärit pakkujatele avatud, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja tingimusteta pakkumismenetluste käigus, kusjuures parima pakkuja valimisel oli ainus kriteerium parim hind.
- (154) *Kontsessiooni allhankaleping seoses maaga, kus laevaehitustehas asub*, sõlmiti pärast pakkumismenetlust 2031. aasta märtsini äriühinguga WestSea, mis on Portugali valdusettevõtja Martifer ja Portugali laevaehitustehase Navalria ühine tütarettevõtja. Äriühing WestSea maksab aastas renti 419 233,95 eurot ning tagatiseks 435 500 eurot.
- (155) *Erinevad seadmed ja toorained*, sealhulgas sõidukid ja suured tõstukid/kraanad, müüdi 120 väikese pakkumismenetluse raames 884 kaubapartiina. Selle tulemusel sai ostja kogumüügitulust (s.t 3 358 905,13 eurost) keskmiselt 55 981,75 eurot kaubaühiku kohta, kusjuures hinnad jäid vahemikku 10 eurost kuni 1,035 miljoni euroni. Timori transpordi- ja kommunikatsiooniministeerium (*Ministério dos Transportes e Comunicações de Timor*) oli kõige suurem ostja, omandades 31 % müüdud varadest. Äriühing WestSea omandas alla 20 % müüdud varadest.
- (156) *Töötajatega seoses tuleb märkida*, et ühtegi töölepingut ei antud üle ühelegi ostjale: 596 töölepingut on juba lõpetatud ning ülejäänud 13 töötaja koondamine on pooleli. Pakkumistingimused ei sisaldanud mingeid spetsiifilisi tingimusi töölepingute või töötajate üleandmise kohta äriühingult ENVC ostjale.
- (157) Eespool toodud asjaolude tõttu järeltab komisjon, et äriühingu WestSea omandatud või omandatavate varade ulatust on märkimisväärselt vähendatud võrreldes äriühingule ENVC kuulunud ja tema varasemas tegevuses kasutatud varadega.

7.2. Müügihind

- (158) Selleks et vältida majanduslikku järjepidevust äriühingute ENVC ja WestSea vahel, peab komisjon veenduma, et üleantava äriühingu varad või muud elemendid müüdi või müüakse turuhinnaga. Turuhind on hind, mille erainvestor võiks määrata tavapärase konkurentsi tingimustes ⁽⁴⁷⁾.
- (159) Kontsessiooni allhankaleping seoses maaga, kus laevaehitustehas asub, ning erinevad seadmed ja toorained on loovutatud avatud, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja tingimusteta pakkumismenetluste raames, kusjuures parimate pakkuja valimisel oli ainus kriteerium parim hind.
- (160) Eespool toodut arvesse võttes järeltab komisjon, et selle kontsessiooni allhankalepingu üleandmine, mis on seotud maaga, kus asub laevaehitustehas, ning äriühingu ENVC erinevate seadmete ja toorainete müük äriühingule WestSea toimus avatud, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja tingimusteta pakkumismenetluste käigus parimale pakkujale ja seega turuhinnaga.

7.3. Ostjate isik

- (161) Selleks et vältida majanduslikku järjepidevust, peab komisjon veenduma, et üleantava äriühingu varade ja muude elementide ostjatel ei oleks majanduslikku või korporatiivset seost äriühinguga ENVC.

⁽⁴⁷⁾ Otsus kohtuasjas C-239/09: Seydaland (EU:C:2010:778), punkt 34.

- (162) Seoses selle maa kontsessioonilepinguga, kus asub laevaehitustehas, kinnitavad Portugali ametiasutused, et äriühingul WestSea puuduvad mis tahes majanduslikud või korporatiivsed seosed äriühinguga ENVC või Portugali riigiga.
- (163) Seoses juba loovutatud eri seadmete ja toorainetega kinnitavad Portugali ametiasutused, et ühelgi suuremal ostjal ei ole majanduslikke või korporatiivseid seoseid äriühingu ENVC või selle aktsionäridega.
- (164) Eespool toodut arvesse võttes järeldeb komisjon, et äriühing WestSea on äriühingust ENVC ja tema aktsionäridest sõltumatu üksus.

7.4. Müügi aeg

- (165) Selleks et vältida majanduslikku järjepidevust, peab komisjon veenduma, et üleantava äriühingu varade ja muude elementide müügi ajale tuginedes ei hoiduta kõrvale komisjoni otsusest siseturuga kokkusobimatu riigiabi tagasinõudmise kohta.
- (166) Komisjon märgib, et selle kontsessiooni allhankelingu pakkumismenetlus, mis on seotud maaga, kus asub laevaehitustehas, ning samuti varade ja seadmete soetamise pakkumismenetlus algatati ja lõpetati enne seda, kui komisjon võttis vastu käesoleva lõpliku otsuse.
- (167) Peale selle – nagu on märgitud põhjenduses 1 – oli Portugal see, kes pöördus esimesena komisjoni poole eesmärgiga korraldada nõuetekohaselt äriühingu ENVC erastamine kooskõlas ELi riigiabieskirjadega. Seega näitab sündmuste järjekord, et erastamist ei plaanitud kasutada kui mehhanismi, mille abil hoiduda kõrvale komisjoni kehtivatest negatiivsetest otsustest või pooleliolevast uurimisest.
- (168) Eespool toodut silmas pidades järeldeb komisjon, et asjaolu, et kontsessiooni allhankelingu sõlmimine seoses maaga, kus laevaehitustehas asub, ning ka äriühingu ENVC eri seadmete ja toorainete omandamine toimus enne seda, kui komisjon võttis vastu käesoleva lõpliku otsuse, ei näita, et on püütud kõrvale hoiduda võimalikust abi tagasinõudmist käsitlevast komisjoni otsusest.

7.5. Tehingu majanduslik loogika

- (169) Selleks et vältida majanduslikku järjepidevust, peab komisjon veenduma, et üleantava äriühingu varade ja muude elementide ostjad ei kasutaks neid varasid samal viisil nagu eelmine omanik, vaid kasutaks neid teistsuguse tegevuse või strateegia jaoks.
- (170) Mõningaid äriühingu WestSea soetatud äriühingu ENVC varasid võidakse kasutada sama üldtegevuse (laevaehitus) jaoks, eelkõige maad, kus laevaehitustehas asub. Samas pelgalt fakt, et ostja tegutseb eelmise üksusega samas majandussektoris, ei viita tingimata asjaolule, et tegemist on majandusliku järjepidevusega. Äriühing WestSea ei ole kohustatud üle võtma äriühingu ENVC mis tahes töötajaid või töölepinguid. Peale selle kaasab äriühing WestSea laevaehitustehase oma äristrateegiasse eesmärgiga tagada sünergia muude laevaehitustehastega. Äriühingul WestSea on võimalus korraldada oma tegevust äriühingu ENVC tegevustingimustest erinevatel tingimustel ning ta võib kasutada vabalt valitud ärimudelit.
- (171) Eespool toodud asjaolude tõttu järeldeb komisjon, et äriühing WestSea integreerib need elemendid oma strateegiasse ja kasutab neid eesmärgiga järgida oma majanduslikku loogikat.

7.6. Järeldused äriühingute ENVC ja WestSea vahelise majandusliku järjepidevuse kohta

- (172) Esiteks, äriühingu WestSea omandatud varade ulatust on märkimisväärselt vähendatud võrreldes äriühingu ENVC varade ulatusega ja tema varasema tegevusega. Teiseks, kontsessiooni allhankelingu sõlmimine seoses maaga, kus laevaehitustehas asub, ning eri seadmete ja toorainete omandamine toimus avatud, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja tingimusteta pakkumismenetluste käigus. Kolmandaks on äriühing WestSea äriühingust ENVC ja tema aktsionäridest sõltumatu üksus. Neljandaks, sellise kontsessiooni allhankelingu sõlmimise hetk seoses maaga, kus laevaehitustehas asub, ning ka äriühingu ENVC eri seadmete ja toorainete omandamise hetk ei näita, et on püütud kõrvale hoiduda võimalikust abi tagasinõudmist käsitlevast komisjoni otsusest. Viiendaks, äriühing WestSea integreerib äriühingu ENVC varad oma strateegiasse ning kasutab neid oma majandusliku loogika järgimiseks.

(173) Sellest tulenevalt järeldeb komisjon, et äriühingute ENVC ja WestSea vahel puudub majanduslik järjepidevus.

8. JÄRELDUS

- (174) Komisjon leiab, et varasemad meetmed – välja arvatud 8. jaanuari 2007. aasta ja 26. juuni 2008. aasta kinnituskirjad – kujutavad endast riigiabi äriühingule ENVC ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.
- (175) Endast riigiabi kujutavad varasemad meetmed ei ole kokkusobivad siseturuga (välja arvatud kaks laevaehitustoetust, milleks komisjon andis loa juhtumiga C 33/2004 seoses tehtud otsusega), sest 2004. aasta suuniste asjaomased tingimused ei olnud täidetud ning kindlaks ei suudetud teha mis tahes muid kokkusobivuse põhjendusi.
- (176) Peale selle leiab komisjon, et Portugal on ebaseaduslikult rakendanud eespool osutatud meetmeid ELi toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3 rikkudes.
- (177) Siseturuga kokkusobimatu riigiabi tuleb abisaajalt sisse nõuda, nagu on kirjeldatud punktis 6.6.
- (178) Selline sissenõudmine ei laiene äriühingule WestSea, sest nimetatud äriühingu ja äriühingu ENVC vahel puudub majanduslik järjepidevus.
- (179) Lõpetuseks märgib komisjon, et Portugal oli nõus käesoleva otsuse vastuvõtmise ja sellest teavitamisega inglise keeles,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

8. jaanuari 2007. aasta ja 26. juuni 2008. aasta kinnituskirjad ei kujuta endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.
- Lepingutega C224 ja C225 (mille koguväärtus on 5 350 550 eurot) seotud laevaehitustoetustega kaasnev riigiabi on kokkusobiv siseturuga.
- Allpool esitatud tabelis osutatud riigiabi, mida Portugal rakendas ebaseaduslikult, rikkudes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3, ei ole siseturuga kokkusobiv.

Kuupäev	Meede	Summa
11. mai 2006	2006. aasta kapitalisuurendamine	24 875 000
2012/2013	2012. ja 2013. aasta laenud	101 118 066,03
i) 31. jaanuar 2006 ii) 11. detsember 2008 iii) 28. aprill 2010 iv) 27. aprill 2011	DGTFi laenud	i) 30 000 000 ii) 8 000 000 iii) 5 000 000 iv) 13 000 000
29. november 2011	Kinnituskirjad BCP antud laenule	990 000
3. november 2011	Kinnituskiri BCP antud laenule	400 000
30. september 2010	Kinnituskiri BCP antud laenule	12 500 000
31. august 2010	Kinnituskiri kahele valmisolekuakreditiivile, mille oli väljastanud CGD	12 890 000

Kuupäev	Meede	Summa
24. juuni 2010	Kinnituskiri BCP antud laenule	5 000 000
25. november 2009	Kinnituskiri vaba tagasimaksega laenule, mille oli andnud CGD	15 000 000
7. september 2009	Kinnituskiri vaba tagasimaksega laenule, mille oli andnud BES	4 500 000
—	Laevaehitustoetused (lepingud C212, C213, C214 ja C223)	10 482 374,01
—	Laevaehitustoetused (lepingud C206, C211, C217, C218, C219, C220, C221 ja C222)	11 279 009,01
—	Abi kutsealaseks koolituseks aastatel 2005–2006	257 791
23. detsember 2009	Laevaga Atlântida seotud laen	37 000 000

Artikkel 2

- Portugal nõuab tagasi artikli 1 lõikes 2 osutatud siseturuga kokkusobimatu abi (sealhulgas vajaduse korral kogunenud intressid, mida äriühing ENVC ei ole tasunud), välja arvatud laevaehitustoetused, mis on seotud lepingutega C206, C211, C217, C218, C219, C220, C221 ja C222 (kogusumma 11 279 009,01 eurot), sest nende suhtes kohaldatakse määruse (EÜ) nr 659/1999 artiklis 15 kehtestatud kümneaastast aegumisperioodi.
- Selline siseturuga kokkusobimatu riigiabi tagasinõudmine ei hõlma äriühingut WestSea.
- Tagasinõutavateelt summadelt arvestatakse intressi alates kuupäevast, mil need anti abisaaja käsutusse, kuni nende tegeliku tagasimaksmiseni.
- Intress arvutatakse liitintressina vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004 ⁽⁴⁸⁾ V peatükile ja komisjoni määrusele (EÜ) nr 271/2008, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 794/2004 ⁽⁴⁹⁾.
- Portugal tühistab alates käesoleva otsuse vastuvõtmise kuupäevast kõik ettenähtud väljamaksed nende olemasolu korral.

Artikkel 3

- Artikli 1 lõikes 2 osutatud abi tuleb tagasi nõuda viivitamata ja tõhusalt.
- Portugal tagab, et käesolev otsus rakendatakse nelja kuu jooksul alates käesoleva otsuse teatavastegemise kuupäevast.

Artikkel 4

- Kahe kuu jooksul alates käesoleva otsuse teatavastegemisest esitab Portugal järgmise teabe:
 - igalt abisaajalt sissenõutav kogusumma (põhisumma ja intress);
 - käesoleva otsuse täitmiseks juba võetud ja kavandatavate meetmete üksikasjalik kirjeldus;
 - dokumendid, milles kinnitatakse, et abisaajale on antud korraldus abi tagasi maksta.

⁽⁴⁸⁾ Komisjoni määrus (EÜ) nr 794/2004, 21. aprill 2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (ELT L 140, 30.4.2004, lk 1).

⁽⁴⁹⁾ Komisjoni määrus (EÜ) nr 271/2008, 30. jaanuar 2008, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (ELT L 82, 25.3.2008, lk 1).

2. Portugal teavitab komisjoni käesoleva otsuse täitmiseks võetud riiklike meetmete rakendamisest, kuni artikli 1 lõikes 2 osutatud abi on lõplikult tagasi makstud. Portugal esitab komisjoni taotlusel viivitamata teabe käesoleva otsuse täitmiseks juba võetud ja kavandatavate meetmete kohta. Lisaks edastab Portugal üksikasjalikud andmed abisummade ja intressi kohta, mille abisaaja on juba tagasi maksnud.

Artikkel 5

Käesolev otsus on adresseeritud Portugalile.

Brüssel, 7. mai 2015

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Margrethe VESTAGER

I LISA

2012. JA 2013. AASTA LAENUD

Allkirjastamise kuupäev	Summa	Kohaldatud intressimäär
6. jaanuar 2012	970 000,00	7,108 %
9. jaanuar 2012	175 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 7,108 %
31. jaanuar 2012	3 445 258,51	Kolme kuu EURIBOR + 6,62 %
8. veebruar 2012	64 741,49	Kolme kuu EURIBOR + 6,62 %
30. märts 2012	1 026 647,44	Kolme kuu EURIBOR + 7,887 %
30. märts 2012	16 700 000,00	2 %
30. aprill 2012	1 268 536,13	Kolme kuu EURIBOR + 5 %
2. mai 2012	48 997,82	Kolme kuu EURIBOR + 7,887 %
30. mai 2012	1 100 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 8,431 %
31. mai 2012	5 375 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 8,5 %
31. mai 2012	834 830,96	Kolme kuu EURIBOR + 8,451 %
1. juuni 2012	12 844 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 4,976 %
5. juuni 2012	281 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 4,976 %
6. juuni 2012	345 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 7,682 %
8. juuni 2012	1 449 714,00	Kolme kuu EURIBOR + 7,682 %
11. juuni 2012	696 481,42	Kolme kuu EURIBOR + 7,682 %
21. juuni 2012	177 979,74	Kolme kuu EURIBOR + 7,682 %
21. juuni 2012	4 785 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 8,1509 %
22. juuni 2012	118 070,71	Kolme kuu EURIBOR + 7,682 %
25. juuni 2012	83 694,43	Kolme kuu EURIBOR + 4,976 %
26. juuni 2012	1 163 308,28	Kolme kuu EURIBOR + 4,976 %
29. juuni 2012	664 537,83	Kolme kuu EURIBOR + 4,976 %
3. juuli 2012	272 811,37	Kolme kuu EURIBOR + 8,5 %
11. juuli 2012	71 104,02	Kolme kuu EURIBOR + 4,976 %

Allkirjastamise kuupäev	Summa	Kohaldatud intressimäär
11. juuli 2012	1 742 275,55	Kolme kuu EURIBOR + 8,1509 %
13. juuli 2012	40 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 8,431 %
19. juuli 2012	45 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 4,956 %
27. juuli 2012	1 000 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 5,78 %
31. juuli 2012	400 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 8,182 %
31. juuli 2012	1 450 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 4,756 %
2. august 2012	100 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 8,182 %
14. august 2012	275 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 8,151 %
17. august 2012	180 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 8,1509 %
20. august 2012	1 186 322,44	Kolme kuu EURIBOR + 8,1509 %
20. august 2012	400 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 5,624 %
24. august 2012	600 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 5,624 %
13. september 2012	365 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 5,624 %
19. september 2012	5 111 910,08	Äriühingu ENVC võlg äriühingu Parvalorem ees; selle laenu võttis üle äriühing EMPORDEF
21. september 2012	19 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 5,624 %
25. september 2012	1 180 491,65	Kolme kuu EURIBOR + 4,668 %
27. september 2012	1 050 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 5,624 %
28. september 2012	48 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 5,624 %
12. oktoober 2012	120 000,00	5,871 %
16. oktoober 2012	15 000,00	8,1509 %
19. oktoober 2012	566 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 4,64 %
26. oktoober 2012	1 000 000,00	Kolme kuu EURIBOR + 4,64 %
29. oktoober 2012	84 685,34	8,151 %
30. oktoober 2012	120 000,00	8,1509 %
2. november 2012	10 570 971,04	5,871 %
9. november 2012	5 227,50	4,459 %

Allkirjastamise kuupäev	Summa	Kohaldatud intressimäär
27. november 2012	250 000,00	5,871 %
28. november 2012	250 000,00	8,1509 %
29. november 2012	200 000,00	7,915 %
29. november 2012	120 000,00	5,871 %
30. november 2012	84 685,12	5,871 %
3. detsember 2012	300 000,00	4,459 %
3. detsember 2012	35 000,00	7,915 %
7. detsember 2012	1 500,00	8,151 %
11. detsember 2012	100 000,00	4,459 %
14. detsember 2012	180 000,00	4,459 %
19. detsember 2012	200 000,00	4,459 %
20. detsember 2012	29 159,75	4,459 %
21. detsember 2012	1 000 000,00	5,871 %
28. detsember 2012	5 000 000,00	7,915 %
31. detsember 2012	16 500,00	4,459 %
4. jaanuar 2013	120 000,00	4,459 %
9. jaanuar 2013	84 756,80	4,459 %
11. jaanuar 2013	260 000,00	7,911 %
17. jaanuar 2013	200 000,00	8,15 %
8. veebruar 2013	5 767 984,59	4,165 %
31. mai 2013	5 281 882,02	Intress, mille äriühing ENVC peab tasuma äriühingule EMPOR-DEF 2012. aasta laenude eest
Kokku:		
101 118 066,03		

II LISA

LAEVAEHITUSTOETUSED

Lepingu number	2000	2001	2002	2003	2004	2005	KOKKU	Toetuse andmise akt (Despacho)	Ametlikes väljaannetes (Diário da República) avaldamise kuupäev
C206	679 362,74						679 362,74		
C211			2 081 867,70				2 081 867,70	245/2002, 31.12.2001	6.4.2002
C212			1 629 892,00	407 473,00			2 037 365,00	882/2002, 25.12.2002	12.12.2002
C213			2 265 871,06	541 732,94	701 901,00		3 509 505,00	880/2002, 25.12.2002	12.12.2002
C214			2 807 604,01		701 901,00		3 509 505,01	880/2002, 25.12.2002	12.12.2002
C217		1 415 887,71					1 415 887,71	158/2001, 29.12.2000	16.2.2001
C218		1 415 887,71					1 415 887,71	158/2001, 29.12.2000	16.2.2001
C219		1 425 998,34					1 425 998,34	158/2001, 29.12.2000	16.2.2001
C220		1 425 998,34					1 425 998,34	158/2001, 29.12.2000	16.2.2001
C221	1 140 802,66	276 446,76	8 753,90				1 426 003,32	810/2000, 25.7.2000	5.8.2000
C222			1 426 003,33				1 426 003,33	244/2002, 31.12.2001	6.4.2002
C223			1 425 999,00				1 425 999,00	881/2002, 25.11.2002	12.12.2002

Lepingu number	2000	2001	2002	2003	2004	2005	KOKKU	Toetuse andmise akt (<i>Despacho</i>)	Ametlikes väljaannetes (<i>Diário da República</i>) avaldamise kuupäev
C224				2 140 220,00		535 055,00	2 675 275,00	879/2002, 25.11.2002	12.12.2002
C225				2 140 220,00		535 055,00	2 675 275,00	879/2002, 25.11.2002	12.12.2002
	1 820 165,40	5 960 218,86	11 645 991,00	5 229 645,94	1 403 802,00	1 070 110,00	27 129 933,20		